

Tematski prikaz

ZAŠTITA OSOBNIH PODATAKA

Pravo na zaštitu osobnih podataka temeljno je pravo čije poštovanje predstavlja važan cilj Europske unije.

To je pravo sadržano u Povelji Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), koja u članku 8. propisuje:

„1. Svatko ima pravo na zaštitu osobnih podataka koji se na njega ili nju odnose.

2. Takvi podaci moraju se obrađivati pošteno, u utvrđene svrhe i na temelju suglasnosti osobe o kojoj je riječ, ili na nekoj drugoj legitimnoj osnovi utvrđenoj zakonom. Svatko ima pravo na pristup prikupljenim podacima koji se na njega ili nju odnose i pravo na njihovo ispravljanje.

3. Poštovanje tih pravila podliježe nadzoru neovisnog tijela.“

To temeljno pravo također je usko povezano s pravom na poštovanje privatnog i obiteljskog života, koje je sadržano u članku 7. Povelje.

Pravo na zaštitu osobnih podataka propisuje se i u članku 16. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), koji je u tom pogledu zamijenio članak 286. UEZ-a.

Kad je riječ o sekundarnom pravu, Europska zajednica od sredine 90-ih godina počela je donositi različite instrumente namijenjene jamstvu zaštite osobnih podataka. Direktiva 95/46/EZ o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka¹, donesena na temelju članka 100.A UEZ-a, predstavlja u tom pogledu glavni pravni akt Unije u tom području. Njome se utvrđuju opće pretpostavke zakonitosti obrade tih podataka i prava osoba čiji se podaci obrađuju te se propisuje, među ostalim, uspostava neovisnih nadzornih tijela u državama članicama.

---

¹ Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka (SL L 281, 23. 11. 1995., str. 31.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 7., str. 88.), konsolidirana verzija od 20. 11. 2003., stavljena izvan snage 25. svibnja 2018. (vidjeti bilješku 5.)

Direktiva 95/46/EZ dopunjena je zatim Direktivom 2002/58/EZ², kojom su se usklađivale odredbe zakonodavstava država članica o zaštiti prava na privatnost, osobito u pogledu obrade osobnih podataka u području elektroničkih komunikacija³.

Usto, u području slobode, sigurnosti i pravde (bivši članci 30. i 31. UEU-a) Okvirnom odlukom 2008/977/PUP⁴ uređuje se (do svibnja 2018.) zaštita osobnih podataka u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima.

Europska unija nedavno je izradila novi opći pravni okvir u tom području. U tu su svrhu 2016. donesene Uredba (EU) 2016/679⁵ o zaštiti osobnih podataka, kojom se stavlja izvan snage Direktiva 95/46/EZ i koja će biti izravno primjenjiva od 25. svibnja 2018., te Direktiva (EU) 2016/680⁶ o zaštiti navedenih podataka u kaznenim stvarima, kojom se stavlja izvan snage Okvirna odluka 2008/977/PUP i koju države članice moraju prenijeti do 6. svibnja 2018.

Naposlijetku, u okviru obrade osobnih podataka koju provode institucije i tijela Unije zaštita tih podataka osigurana je Uredbom (EZ) br. 45/2001⁷. Tom je uredbom omogućeno, među ostalim, da se 2004. uspostavi Europski nadzornik za zaštitu podataka. U siječnju 2017. Komisija je predstavila Prijedlog⁸ nove uredbe o stavljanju izvan snage Uredbe br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ radi osuvremenjivanja pravila u tom području i njihova usklađivanja s novim sustavom uspostavljenim Uredbom (EU) 2016/679.

2 Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31. 7. 2002., str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 52., str. 111.), konsolidirana verzija od 19. 12. 2009.

3 Direktiva 2002/58/EZ izmijenjena je Direktivom 2006/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka dobivenih ili obrađenih u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža i o izmjeni Direktive 2002/58/EZ (SL L 105, 13. 4. 2006., str. 54.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 50., str. 30.). Sud je presudom od 8. travnja 2014., Digital Rights Ireland i Seitlinger i dr. (C-293/12 i C-594/12, EU:C:2014:238) proglasio nevaljanom potonju direktivu jer je teško kršila prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka (vidjeti rubriku 1.1. ovog prikaza, naslovljenu „Usklađenost sekundarnog prava Unije s pravom na zaštitu osobnih podataka“).

4 Okvirna odluka Vijeća 2008/977/PUP od 27. studenoga 2008. o zaštiti osobnih podataka obrađenih u okviru policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima (SL L 350, 30. 12. 2008., str. 60.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 16., svezak 2., str. 118.), izvan snage od 6. svibnja 2018. (vidjeti bilješku 6.)

5 Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (SL L 119, 4. 5. 2016., str. 1.), primjenjiva od 25. svibnja 2018.

6 Direktiva (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhu sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenopravnih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP (SL L 119, 4. 5. 2016., str. 89.).

7 Uredba (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama i tijelima Zajednice i o slobodnom kretanju takvih podataka (SL L 8, 12. 1. 2001., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 34., str. 6.).

8 Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (COM(2017) 8 final)

I. Pravo na zaštitu osobnih podataka koje je priznato Poveljom Europske unije o temeljnim pravima

1. Usklađenost sekundarnog prava Unije s pravom na zaštitu osobnih podataka

*Presuda od 9. studenoga 2010. (veliko vijeće), Volker und Markus Schecke i Eifert (C-92/09 i C-93/09, EU:C:2010:662)*⁹

U tom su predmetu u sporovima u glavnom postupku bili suprotstavljeni poljoprivrednici i Land Hessen zbog objave njihovih osobnih podataka kao korisnika sredstava iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) na internetskoj stranici Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung (Savezni ured za poljoprivredu i prehranu). Navedeni poljoprivrednici protivili su se takvoj objavi navodeći, među ostalim, da ona nije opravdana prevladavajućim javnim interesom. Land Hessen smatrao je da objava navedenih podataka proizlazi iz Uredbe (EZ) br. 1290/2005¹⁰ i Uredbe (EZ) br. 259/2008¹¹, kojima je bilo uređeno financiranje zajedničke poljoprivredne politike i propisana objava informacija o pojedincima koji su korisnici EFJP-a i EPFRR-a.

U tom je kontekstu Verwaltungsgericht Wiesbaden (Upravni sud u Wiesbadenu, Njemačka) uputio Sudu nekoliko pitanja o valjanosti određenih odredaba Uredbe (EZ) br. 1290/2005 i Uredbe (EZ) br. 259/2008 kojima je propisana objava takvih informacija, među ostalim, na internetskim stranicama nacionalnih ureda.

Kad je riječ o uravnoteženosti prava na zaštitu osobnih podataka, koje je priznato Poveljom, i obveze transparentnosti u području europskih fondova, Sud je naveo da je objava na internetskoj stranici osobnih podataka korisnika i iznosa koje su primili povreda njihova prava na zaštitu privatnog života općenito i prava na zaštitu njihovih osobnih podataka konkretno zbog toga što treći imaju slobodan pristup toj stranici (t. 56.-64.).

Kako bi bila opravdana, takva povreda mora biti predviđena zakonom, poštovati bit navedenih prava i, primjenom načela proporcionalnosti, biti nužna i doista odgovarati ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija, pri čemu odstupanja od tih prava i njihova ograničenja moraju biti u granicama onoga što je krajnje nužno (t. 65.). Sud je u tom kontekstu smatrao da, iako u demokratskom društvu porezni obveznici imaju pravo biti informirani o uporabi javnih sredstava, Vijeće i Komisija ipak su dužni provesti uravnoteženo odvajanje različitih predmetnih interesa, što prije donošenja spornih odredaba zahtijeva provjeru prekoračuje li objava države članice tih podataka na jednoj internetskoj stranici ono što je nužno za ostvarenje zadanih legitimnih ciljeva (t. 77., 79., 85., 86.).

Sud je stoga proglasio nevaljanima određene odredbe Uredbe (EZ) br. 1290/2005 i Uredbu (EZ) br. 259/2008 u cijelosti jer je tim odredbama u pogledu pojedinaca korisnika potpora EFJP-a i EPFRR-a bila propisana objava osobnih podataka o svim korisnicima, pri čemu se nije provodilo razlikovanje prema relevantnim kriterijima poput razdoblja tijekom kojih su oni primali takve potpore, njihovoj učestalosti

⁹ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2010., str. 11.

¹⁰ Uredba Vijeća (EZ) br. 1290/2005 od 21. lipnja 2005. o financiranju zajedničke poljoprivredne politike (SL L 209, 11. 8. 2005., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 14., svezak 1., str. 44.), koja je stavljena izvan snage Uredbom (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o financiranju, upravljanju i nadzoru zajedničke poljoprivredne politike (SL L 347, 20. 12. 2013., str. 549.).

¹¹ Uredba Komisije (EZ) br. 259/2008 od 18. ožujka 2008. o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1290/2005 u pogledu objavljivanja informacija o korisnicima sredstava iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) (SL L 76, 19. 3. 2008., str. 28.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 14., svezak 2., str. 182.), koja je stavljena izvan snage Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 908/2014 od 6. kolovoza 2014. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu agencija za plaćanja i ostalih tijela, financijskog upravljanja, poravnanja računa, pravila o kontroli, jamstava i transparentnosti (SL L 255, 28. 8. 2014., str. 59.).

odnosno vrsti i značaju (t. 92. i t. 1. izreke). Međutim, Sud nije doveo u pitanje učinke objave takvih popisa korisnika potpora koje su nacionalna tijela objavila u razdoblju prije objave presude (t. 94. i t. 2. izreke).

Presuda od 17. listopada 2013., Schwarz (C-291/12, EU:C:2013:670)

M. Schwarz zatražio je od grada Bochuma (Njemačka) izdavanje putovnice odbijajući pritom da mu se uzmu otisci prstiju. Nakon što mu je grad odbio zahtjev, M. Schwarz podnio je tužbu Verwaltungsgerichtu Gelsenkirchen (Upravni sud u Gelsenkirchenu, Njemačka) zahtijevajući da se tom gradu naloži izdavanje putovnice bez uzimanja otisaka prstiju. M. Schwarz pred tim je sudom osporavao valjanost Uredbe (EZ) br. 2252/2004¹², kojom je uspostavljena obveza uzimanja otisaka prstiju podnositelja zahtjeva za izdavanje putovnice, pri čemu je, među ostalim, tvrdio da se tom uredbom povređuju pravo na zaštitu osobnih podataka i pravo na poštovanje privatnog života.

U tom je kontekstu Verwaltungsgericht Gelsenkirchen uputio Sudu zahtjev za prethodnu odluku radi utvrđivanja je li navedena uredba valjana, osobito u pogledu Povelje, s obzirom na to da se tom uredbom podnositelja zahtjeva za izdavanje putovnice obvezuje na davanje otisaka prstiju i propisuje njihovo pohranjivanje u putovnici.

Sud je odgovorio potvrdno, presudivši da – iako se uzimanjem i pohranjivanjem otisaka prstiju koje provode nacionalna tijela i koje je uređeno člankom 1. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 2252/2004 povređuju prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka – to je opravdano ciljem zaštite putovnica od zlouporaba.

Ponajprije, takvo ograničenje, koje je predviđeno zakonom, teži ostvarivanju cilja od općeg interesa koji priznaje Unija jer se njime nastoji spriječiti, među ostalim, nezakonit ulazak osoba na područje Unije (t. 35.-38.). Nadalje, uzimanje i pohranjivanje otisaka prstiju prikladno je za postizanje tog cilja. Naime, s jedne strane, iako metoda provjere identiteta putem otisaka prstiju nije potpuno pouzdana, ona znatno smanjuje opasnost od propuštanja neovlaštenih osoba. S druge strane, nepodudaranje otisaka prstiju imatelja putovnice s podacima pohranjenima u toj ispravi ne znači da će se toj osobi automatski uskratiti ulazak na područje Unije, nego će dovesti samo do temeljitije provjere te osobe kako bi se konačno utvrdio njezin identitet (t. 42.-45.).

Naposljetku, što se tiče nužnosti takve obrade, Sudu nisu podneseni podaci o postojanju dovoljno učinkovitih mjera koje bi manje zadirale u prava priznata člancima 7. i 8. Povelje nego što se to čini mjerama koje podrazumijevaju metodu koja se temelji na otiscima prstiju (t. 53.). Članak 1. stavak 2. Uredbe (EZ) br. 2252/2004 ne uključuje obradu otisaka prstiju koja bi prekoračivala ono što je nužno za ostvarenje navedenog cilja. Naime, navedenom uredbom izričito se određuje da se otisci prstiju mogu koristiti samo u svrhu provjere autentičnosti putovnice i identiteta imatelja. Štoviše, člankom 1. stavkom 2. te uredbe osigurava se zaštita od opasnosti povezane s mogućnošću da neovlaštene osobe pristupe podacima koji uključuju otiske prstiju te se propisuje pohranjivanje otisaka prstiju isključivo u samoj putovnici, koja ostaje u isključivom posjedu imatelja (t. 54.-57., 60., 63.).

---

12 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na ocjenu valjanosti članka 1. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2252/2004 od 13. prosinca 2004. o standardima za sigurnosna obilježja i biometrijske podatke u putovnicama i putnim ispravama koje izdaju države članice (SL L 385, 29. 12. 2004., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 2., str. 242.), kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 444/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. (SL L 142, 6. 6. 2009., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 13., str. 216.).

Presuda od 8. travnja 2014. (veliko vijeće), Digital Rights Ireland i Seitlinger i dr. (spojeni predmeti C-293/12 i C-594/12, EU:C:2014:238)¹³

Povod ovoj presudi bili su zahtjevi za ocjenu valjanosti Direktive 2006/24/EZ o zadržavanju podataka s obzirom na temeljna prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka, koji su bili istaknuti u okviru nacionalnih sporova pred irskim odnosno austrijskim sudom. U glavnom postupku na koji se odnosio predmet C-293/12 High Court (Visoki sud, Irska) postupao je povodom spora između društva Digital Rights i irskih tijela u vezi sa zakonitošću nacionalnih mjera o zadržavanju podataka o elektroničkim komunikacijama. U glavnom postupku na koji se odnosio predmet C-594/12 Verfassungsgerichtshof (Ustavni sud, Austrija) postupao je povodom većeg broja ustavnih tužbi kojima se tražilo poništenje nacionalnog propisa kojim se Direktiva 2006/24/EZ prenosila u austrijsko pravo.

Irski i austrijski sud svojim su zahtjevima za prethodnu odluku postavili Sudu upit o valjanosti Direktive 2006/24/EZ s obzirom na članke 7., 8. i 11. Povelje. Preciznije, navedeni sudovi postavili su Sudu upit zadire li neopravdano u navedena temeljna prava obveza kojom se na temelju navedene direktive pružateljima javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža nalaže da tijekom određenog razdoblja zadržavaju podatke o privatnom životu osobe i o njezinim komunikacijama te da nadležnim nacionalnim tijelima omogućuju pristup tim podacima. Predmetne vrste podataka obuhvaćaju, među ostalim, podatke koji su potrebni za pronalaženje i identifikaciju izvora i odredišta komunikacije, utvrđivanje datuma, vremena, trajanja i vrste komunikacije, komunikacijske opreme korisnikâ kao i za otkrivanje lokacije opreme za pokretnu komunikaciju, podatke o broju koji osobito sadržavaju ime i adresu pretplatnika ili registriranog korisnika, telefonski broj s kojeg se poziva i koji se poziva kao i adresu IP-a za internetske usluge. Ti podaci omogućavaju, među ostalim, saznanje s kojom je osobom pretplatnik ili registrirani korisnik komunicirao i kojim sredstvom kao i utvrđivanje vremena komunikacije te mjesta s kojeg se ona odvijala. Nadalje, oni omogućavaju uvid u učestalost komunikacija pretplatnika ili registriranog korisnika s određenim osobama tijekom danog razdoblja.

Sud je prije svega naveo da su odredbe Direktive 2006/24/EZ, propisujući takve obveze tim pružateljima, osobito teško zadirale u temeljna prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka, koja su zajamčena člancima 7. i 8. Povelje. U tom je kontekstu Sud, doduše, smatrao da se takvo zadiranje moglo opravdati ostvarivanjem cilja od općeg interesa, kao što je to borba protiv organiziranog kriminaliteta. Kao prvo, Sud je naveo da zadržavanje podataka koje je propisano Direktivom nije moglo povrijediti bitan sadržaj temeljnih prava na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka jer nije dopuštalo uvid u sadržaj elektroničke komunikacije kao takav i propisivalo je da pružatelji usluga ili mreža moraju poštovati određena načela zaštite i sigurnosti podataka. Kao drugo, Sud je primijetio da je zadržavanje podataka radi njihova mogućeg prenošenja nadležnim nacionalnim tijelima stvarno odgovaralo cilju od općeg interesa, odnosno borbi protiv teškog kriminaliteta, i, u konačnici, doprinosilo javnoj sigurnosti (t. 38.-44.).

Međutim, Sud je ocijenio da je zakonodavac Unije donošenjem Direktive o zadržavanju podataka prekoračio granice koje mu nalaže poštovanje načela proporcionalnosti. Stoga je Sud Direktivu proglasio nevaljanom, smatrajući da njezino široko i osobito teško zadiranje u temeljna prava nije bilo dovoljno ograničeno kako bi se jamčilo da je to zadiranje ograničeno na ono što je krajnje nužno (t. 65.). Naime, Direktiva 2006/24/EZ na općenit je način obuhvaćala svaku osobu i sva sredstva elektroničke komunikacije kao i sve podatke o prometu, bez ikakva razlikovanja, ograničenja ili iznimke s obzirom na cilj borbe protiv teških kaznenih djela (t. 57.-59.). Nadalje, Direktivom nije bio predviđen nikakav objektivni kriterij koji bi omogućio jamstvo da nadležna nacionalna tijela imaju pristup podacima i mogućnost njihove uporabe samo u svrhu sprečavanja, otkrivanja ili kaznenog progona kaznenih djela koja se mogu smatrati dovoljno teškima za opravdanje takvog zadiranja niti je ona sadržavala materijalne i postupovne uvjete za takav pristup ili uporabu (t. 60.-62.). Naposljetku, kad je riječ o trajanju

---

¹³ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2014., str. 56.

zadržavanja podataka, Direktivom se propisivalo njihovo zadržavanje tijekom razdoblja koje nije kraće od šest mjeseci, a pritom se nije navodilo nikakvo razlikovanje između kategorija podataka s obzirom na osobe na koje se podaci odnose ili s obzirom na njihovu eventualnu korist za zadani cilj.

Osim toga, što se tiče zahtjeva koji proizlaze iz članka 8. stavka 3. Povelje, Sud je utvrdio da se Direktivom 2006/24/EZ nisu predviđala dostatna jamstva koja bi omogućila učinkovitu zaštitu podataka od opasnosti zlorabe, nezakonitog pristupa ili korištenja niti se propisivalo zadržavanje podataka na području Unije.

Posljedično, navedenom direktivom nije bio u potpunosti zajamčen nadzor neovisnog tijela poštovanja zahtjeva zaštite i sigurnosti, a kao što se to prema Povelji izričito zahtijeva (t. 66.-68.).

2. Poštovanje prava na zaštitu osobnih podataka u provedbi prava Unije

Presuda od 21. prosinca 2016. (veliko vijeće), Tele2 Sverige (spojeni predmeti C-203/15 i C-698/15, EU:C:2016:970)¹⁴

Nakon što je presudom Digital Rights Ireland i Seitlinger i dr. Direktiva 2006/24/EZ proglašena nevaljanom (vidjeti gore), Sud je postupao u dvama predmetima koji su se odnosili na opću obvezu propisanu pružateljima elektroničkih komunikacijskih usluga u Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini da zadržavaju podatke o tim komunikacijama, pri čemu je to zadržavanje bilo predviđeno direktivom koja je proglašena nevaljanom.

Dan nakon objave presude Digital Rights Ireland i Seitlinger i dr., telekomunikacijsko poduzeće Tele2 Sverige obavijestilo je švedsko tijelo za nadzor pošte i telekomunikacija o svojoj odluci da prestaje zadržavati podatke i namjeri uklanjanja podataka koji su do tada zadržani (predmet C-203/15). Naime, švedskim pravom obvezivalo se pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga da sustavno i stalno, i to bez bilo kakve iznimke, zadržavaju podatke o prometu i lokaciji svih pretplatnika i registriranih korisnika u pogledu svih sredstava elektroničke komunikacije. U predmetu C-698/15 tri su osobe podnijele tužbe protiv britanskog sustava zadržavanja podataka koji je ovlašćivao ministra unutarnjih poslova da javnim telekomunikacijskim operatorima nalaže zadržavanje svih komunikacijskih podataka u trajanju od najviše dvanaest mjeseci, pri čemu je zadržavanje sadržaja tih komunikacija ipak bilo isključeno.

Postupajući povodom zahtjeva Kamarrätten i Stockholm (Žalbeni upravni sud u Stockholmu, Švedska) i Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Žalbeni sud, Engleska i Wales, Građanski odjel, Ujedinjena Kraljevina), Sud je bio pozvan donijeti odluku o tumačenju članka 15. stavka 1. Direktive 2002/58/EZ o privatnosti i elektroničkim komunikacijama, kojim se državama članicama omogućavalo da uvedu određene iznimke od obveze, propisane tom direktivom, da osiguraju povjerljivost elektroničkih komunikacija i s time povezanih podataka o prometu.

Sud je u svojoj presudi prije svega presudio da se članku 15. stavku 1. Direktive 2002/58/EZ, u vezi s člancima 7., 8. i 11. kao i člankom 52. stavkom 1. Povelje, protivi nacionalni propis poput onoga u Švedskoj, koji u cilju borbe protiv kriminaliteta određuje opće i neselektivno zadržavanje svih podataka o prometu i lokaciji svih pretplatnika i registriranih korisnika u pogledu svih sredstava elektroničke komunikacije. Sud je smatrao da takav propis prelazi granice krajnje nužnog i ne može se smatrati opravdanim u demokratskom društvu, kao što se to zahtijeva člankom 15. stavkom 1. Direktive 2002/58/EZ u vezi s gore navedenim člancima Povelje (t. 99.-105., 107., 112. i t. 1. izreke).

¹⁴ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2016., str. 56.

Toj istoj odredbi u vezi s istim člancima Povelje protivi se nacionalni propis kojim se uređuje zaštita i sigurnost podataka o prometu i lokaciji i osobito pristup nadležnih nacionalnih tijela zadržanim podacima kad svrha tog pristupa u okviru borbe protiv kriminaliteta nije ograničena na borbu protiv teških kaznenih djela, kad se navedeni pristup ne podvrgava prethodnom nadzoru suda ili neovisnog upravnog tijela i kad nije propisano da se predmetni podaci zadržavaju na području Unije (t. 118.-122., 125. i t. 2. izreke).

Nasuprot tomu, Sud je smatrao da se članku 15. stavku 1. Direktive 2002/58/EZ ne protivi propis koji radi prevencije omogućava ciljano zadržavanje takvih podataka u svrhu borbe protiv teških kaznenih djela, pod uvjetom da to zadržavanje bude ograničeno na ono što je krajnje nužno kad je riječ o kategorijama podataka koji trebaju biti zadržani, predviđenim komunikacijskim sredstvima, osobama na koje se zadržavanje odnosi kao i njegovu trajanju. Kako bi bili ispunjeni ti zahtjevi, taj nacionalni propis mora, kao prvo, odrediti jasna i precizna pravila koja omogućuju učinkovitu zaštitu podataka od opasnosti zloporabe. On mora osobito naznačiti okolnosti i uvjete u kojima mjera zadržavanja podataka može biti preventivno donesena, jamčeći pritom njezino ograničavanje na ono što je krajnje nužno. Kao drugo, kad je riječ o materijalnim uvjetima koje mora ispuniti nacionalni propis kako bi se osiguralo da bude ograničen na ono što je krajnje nužno, zadržavanje podataka mora uvijek ispunjavati objektivne kriterije, uspostavljajući vezu između podataka koje treba zadržati i zadanog cilja. Takvi uvjeti moraju se u praksi pokazati takvima da mogu učinkovito ograničiti doseg mjere i stoga javnost na koju se ona odnosi. Kad je riječ o tom ograničenju, nacionalni propis mora se temeljiti na objektivnim kriterijima koji omogućuju obuhvaćanje javnosti čiji podaci mogu otkriti vezu, makar i posrednu, s teškim kaznenim djelima, doprinošenje na bilo koji način borbi protiv teških kaznenih djela ili sprečavanje ozbiljne opasnosti za javnu sigurnost (t. 108.-111.).

II. Obrada osobnih podataka u smislu Direktive 95/46/EZ

1. Obrade osobnih podataka koje su isključene iz područja primjene Direktive 95/46/EZ

Presuda od 30. svibnja 2006. (veliko vijeće), Parlament/Vijeće (C-317/04 i C-318/04, EU:C:2006:346)

Nakon terorističkih napada 11. rujna 2001. SAD je donio zakonodavstvo kojim su zračni prijevoznici koji osiguravaju letove čije je odredište ili polazište državno područje SAD-a odnosno letove koji prelaze preko njega dužni tijelima SAD-a pružiti elektronički pristup podacima iz svojih sustava za rezervaciju i nadzor polazaka, naziva *Passenger Name Records (PNR)* [Evidencija podataka o putnicima].

Smatrajući da bi te odredbe mogle doći u sukob s europskim zakonodavstvom i zakonodavstvom država članica u području zaštite podataka, Komisija je započela pregovore s tijelima SAD-a. Po završetku tih pregovora Komisija je 14. svibnja 2004. donijela Odluku 2004/535/EZ¹⁵ kojom se utvrđuje da Ured za carinsku i graničnu zaštitu SAD-a (United States Bureau of Customs and Border Protection, u daljnjem tekstu: CBP) osigurava odgovarajuću razinu zaštite podataka iz PNR-a koji se prenose iz Zajednice (u daljnjem tekstu: odluka o odgovarajućoj razini zaštite podataka). Vijeće je zatim 17. svibnja 2004. donijelo Odluku 2004/496/EZ¹⁶ kojom se odobrava sklapanje Sporazuma između Europske zajednice i

¹⁵ Odluka Komisije 2004/535/EZ od 14. svibnja 2004. o utvrđivanju odgovarajuće razine zaštite osobnih podataka sadržanih u evidenciji podataka o putnicima prenesenih Uredu za carinsku i graničnu zaštitu SAD-a (SL L 235, 6. 7. 2004., str. 11.)

¹⁶ Odluka Vijeća 2004/496/EZ od 17. svibnja 2004. o sklapanju Sporazuma između Europske zajednice i Sjedinjenih Američkih Država o obradi i prijenosu podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR) zračnih prijevoznika Ministarstvu za domovinsku sigurnost Sjedinjenih Američkih Država, Uredu za carinsku i graničnu zaštitu (SL L 183, 20. 5. 2004., str. 83.)

SAD-a o obradi i prijenosu podataka iz PNR-a zračnih prijevoznika s poslovnim nastanom na državnom području država članica Zajednice CBP-u.

Europski parlament zatražio je od Suda poništenje dviju navedenih odluka tvrdeći, među ostalim, da je odluka o odgovarajućoj razini zaštite podataka donesena prekoračenjem ovlasti, da članak 95. UEZ-a (koji je postao članak 114. UFEU-a) nije primjerena pravna osnova za odluku kojom se odobrava sklapanje sporazuma te da su u obama slučajevima povrijeđena temeljna prava.

Što se tiče odluke o odgovarajućoj razini zaštite podataka, Sud je ponajprije razmatrao je li Komisija mogla valjano donijeti svoju odluku na temelju Direktive 95/46/EZ. U vezi s time Sud je utvrdio da je iz odluke o odgovarajućoj razini zaštite podataka proizlazilo da je prijenos podataka iz PNR-a CBP-u predstavljao obradu čiji su predmet bili javna sigurnost i kaznenopravne aktivnosti države. Sud je smatrao da – iako su podatke iz PNR-a početno prikupljali zračni prijevoznici u okviru djelatnosti koja je obuhvaćena pravom Unije, odnosno prodaje zrakoplovnih karata koje su davale pravo na pružanje usluga – obrada podataka o kojoj je bila riječ u odluci o odgovarajućoj razini zaštite podataka bila je posve druge naravi. Naime, ta se odluka nije odnosila na obradu podataka potrebnu za pružanje usluga, nego na obradu podataka koja se smatrala potrebnom za očuvanje javne sigurnosti i u represivne svrhe (t. 56., 57.).

U tom je pogledu Sud naveo da činjenica da su privatni operatori prikupljali podatke iz PNR-a u komercijalne svrhe te organizirali njihov prijenos u treće države nije sprečavala to da se taj prijenos smatra obradom podataka koja je isključena iz područja primjene Direktive. Naime, ta je obrada bila dio okvira koji su uspostavile javne vlasti radi javne sigurnosti. Posljedično, Sud je zaključio da odluka o odgovarajućoj razini zaštite podataka nije ulazila u područje primjene Direktive jer se odnosila na obradu osobnih podataka koja je iz nje isključena. Stoga je Sud poništio odluku o odgovarajućoj razini zaštite podataka (t. 58., 59.).

U odnosu na odluku Vijeća, Sud je utvrdio da se na članku 95. UEZ-a u vezi s člankom 25. Direktive 95/46/EZ ne može temeljiti nadležnost Zajednice za sklapanje predmetnog sporazuma s SAD-om. Naime, taj se sporazum odnosio na isti prijenos podataka kao i odluka o odgovarajućoj razini zaštite podataka i stoga na obradu podataka koje su bile isključene iz područja primjene Direktive. Stoga je Sud poništio odluku Vijeća o odobravanju sklapanja Sporazuma (t. 67.- 69.).

Presuda od 11. prosinca 2014., Ryneš (C-212/13, EU:C:2014:2428)

Kao odgovor na ponovljene napade, F. Ryneš postavio je na svoju kuću nadzornu kameru. Nakon novog napada na njegovu kuću, snimke navedene kamere omogućile su identifikaciju dvaju osumnjičenika protiv kojih je pokrenut kazneni postupak. Jedan od osumnjičenika osporavao je pred češkim Uredom za zaštitu osobnih podataka zakonitost obrade podataka snimljenih nadzornom kamerom, nakon čega je taj ured utvrdio da je F. Ryneš povrijedio pravila u području zaštite osobnih podataka te mu je izrekao novčanu kaznu.

Postupajući povodom kasacijske žalbe F. Ryneša protiv odluke Městský soud v Praze (Gradski sud u Pragu, Češka Republika) kojom je potvrđena odluka Ureda, Nejvyšší správní soud (Visoki upravni sud) postavio je Sudu upit predstavlja li Rynešovo snimanje u cilju zaštite njegovog života, zdravlja i imovine obradu podataka koja nije obuhvaćena Direktivom 95/46/EZ jer to snimanje provodi fizička osoba tijekom aktivnosti isključivo osobne ili domaće naravi u smislu članka 3. stavka 2. druge alineje navedene direktive.

Sud je presudio da uporaba sustava kamere, zahvaljujući kojem je snimljen videozapis osoba koji je pohranjen na uređaj za kontinuirano snimanje kao što je to tvrdi disk, koji je fizička osoba postavila na svoju obiteljsku kuću u cilju zaštite imovine, zdravlja i života vlasnika kuće, pri čemu taj sustav nadzire i

javni prostor, ne predstavlja obradu podataka koja se provodi za obavljanje isključivo osobnih ili domaćih aktivnosti (t. 35. i izreka).

U tom je pogledu Sud podsjetio da zaštita temeljnog prava na privatni život, zajamčena člankom 7. Povelje, zahtijeva da su odstupanja i ograničenja u zaštiti osobnih podataka u granicama onoga što je krajnje nužno. Budući da se odredbe Direktive 95/46/EZ, uređujući obradu osobnih podataka koja može povrijediti temeljne slobode i, među ostalim, pravo na privatni život, nužno moraju tumačiti s obzirom na temeljna prava koja su sadržana u Povelji, odstupanje predviđeno člankom 3. stavkom 2. drugom alinejom mora se usko tumačiti (t. 27.-29.). Usto, iz samog teksta te odredbe proizlazi da se Direktiva 95/46/EZ ne primjenjuje na obradu podataka koja se provodi tijekom aktivnosti „isključivo” osobne ili domaće naravi. Međutim, ako videonadzor obuhvaća, makar i djelomično, javni prostor te je zbog te činjenice usmjeren prema vanjskom dijelu privatnog područja osobe koja na taj način provodi obradu podataka, ta se obrada ne može smatrati isključivo „osobnom ili domaćom” aktivnošću u smislu navedene odredbe (t. 30., 31., 33.).

2. Pojam „osobni podaci”

Presuda od 19. listopada 2016., Breyer (C-582/14, EU:C:2016:779)¹⁷

P. Breyer podnio je pred njemačkim građanskim sudovima tužbu kojom je zatražio da se Saveznoj Republici Njemačkoj zabrani pohranjivanje i povjeravanje trećim osobama na pohranjivanje informatičkih podataka koji su se prenosili nakon svakog posjeta internetskim stranicama njemačkih saveznih službi. Naime, kako bi spriječio napade i omogućio kazneni progon napadača, pružatelj usluga internetskih medija njemačkih saveznih službi registrirao je podatke o „dinamičnoj” adresi IP-a, tj. adresi koja se mijenja prilikom svakog novog povezivanja na internet, te o datumu i vremenu sesije posjeta stranici. Za razliku od statičnih adresa IP-a, dinamične adrese IP-a ne omogućuju *a priori* povezivanje, preko datoteka dostupnih javnosti, određenog računala i fizičkog mrežnog priključka kojim se koristi pružatelj internetskog pristupa. Sami pohranjeni podaci ne omogućuju pružatelju usluga internetskih medija identifikaciju korisnika. Nasuprot tomu, pružatelj internetskog pristupa raspolaže dodatnim informacijama koje, ako se povežu s tom adresom IP-a, omogućuju identifikaciju tog korisnika.

U tom je kontekstu Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), postupajući u revizijskom postupku, postavio Sudu upit predstavlja li za pružatelja usluga informatičkih medija adresa IP-a koju on pohrani prilikom posjeta osobe njegovoj internetskoj stranici osobni podatak.

Sud je prije svega naveo da, kako bi podatak bio „osobni podatak” u smislu članka 2. točke (a) Direktive 95/46/EZ, nije nužno da se sve informacije potrebne za identifikaciju dotične osobe nalaze u posjedu samo jedne osobe. Činjenica da dodatne informacije potrebne za identifikaciju korisnika internetske stranice ne posjeduje pružatelj usluga internetskih medija, nego pružatelj internetskog pristupa tog korisnika, nije stoga takva da isključuje da su dinamične adrese IP-a koje pohranjuje pružatelj usluga internetskih medija za njega osobni podaci u smislu članka 2. točke (a) Direktive 95/46/EZ (t. 43., 44.).

Posljedično, Sud je utvrdio da dinamična adresa IP-a koju pohrani pružatelj usluga informatičkih medija prilikom posjeta osobe internetskoj stranici koju taj pružatelj čini dostupnom javnosti u odnosu na tog pružatelja predstavlja osobni podatak u smislu članka 2. točke (a) Direktive 95/46/EZ, ako raspolaže pravnim sredstvima koja mu omogućuju identifikaciju navedene osobe pomoću dodatnih informacija kojima raspolaže pružatelj internetskog pristupa te osobe (t. 49. i t. 1. izreke).

---

¹⁷ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2016., str. 56.

Presuda od 20. prosinca 2017., Nowak (C-434/16, ECLI:EU:C:2017:582)

P. Nowak, računovođa na osposobljavanju, nije uspio položiti ispit koji je organizirala irska strukovna organizacija računovođa. Na temelju članka 4. Zakona o zaštiti podataka, on je podnio zahtjev za pristup koji se odnosio na sve njegove osobne podatke koje je u posjedu imala strukovna organizacija računovođa. Ta je strukovna organizacija Nowaku dostavila određene dokumente, ali mu je odbila proslijediti presliku ispitnog rada uz obrazloženje da on nije sadržavao osobne podatke koji se na njega odnose u smislu Zakona o zaštiti podataka.

Budući da iz istih tih razloga službenik za zaštitu podataka nije udovoljio Nowakovu zahtjevu za pristup, potonji se obratio nacionalnim sudovima. Supreme Court (Vrhovni sud, Irska), postupajući povodom Nowakove žalbe, postavio je Sudu upit treba li članak 2. točku (a) Direktive 95/46/EZ tumačiti na način da su u okolnostima poput onih u glavnom postupku pisani odgovori kandidata tijekom stručnog ispita i eventualne povezane napomene ispitivača u vezi s tim odgovorima osobni podaci kandidata u smislu te odredbe.

Kao prvo, Sud je naveo da, kako bi podatak bio „osobni podatak“ u smislu članka 2. točke (a) Direktive 95/46/EZ, nije nužno da se sve informacije potrebne za identifikaciju dotične osobe nalaze u posjedu samo jedne osobe. Osim toga, nije sporno da, u slučaju da ispitivač ne poznaje identitet kandidata prilikom ocjenjivanja odgovora koje je on dao na ispitu, tijelo koje organizira ispit, u ovom slučaju strukovna organizacija, naprotiv, raspolaže potrebnim informacijama za identifikaciju bez poteškoća ili dvojbi tog kandidata pomoću njegova identifikacijskog broja, koji se nalazi na ispitnom radu ili njegovoj naslovnici, i tako mu može pripisati njegove odgovore.

Kao drugo, Sud je utvrdio da su pisani odgovori kandidata na stručnom ispitu podaci povezani s tom osobom. Naime, sadržaj tih odgovora odražava razinu znanja i sposobnosti kandidata u određenom području i, prema potrebi, njegov misaoni proces, rasuđivanje i kritički duh. Usto, prikupljanje takvih odgovora ima za cilj ocijeniti profesionalne kapacitete kandidata i njegovu sposobnost za obavljanje dotične struke. Štoviše, uporaba tih podataka, koja rezultira uspjehom ili neuspjehom kandidata na dotičnom ispitu, može imati učinak na njegova prava i interese jer može odrediti ili utjecati, primjerice, na njegove prilike pristupanja željenom zanimanju ili poslu. Utvrđenje da su pisani odgovori kandidata na stručnom ispitu podaci koji se odnose na tog kandidata zbog svojeg sadržaja, cilja i učinka usto također vrijedi kad je riječ o *open book* ispitu.

Kao treće, što se tiče napomena ispitivača uz odgovore kandidata, Sud je smatrao da su one, kao i odgovori kandidata na ispitu, podaci koji se odnose na tog kandidata jer odražavaju mišljenje ili ocjenu ispitivača o pojedinačnom uspjehu kandidata na ispitu, a osobito o njegovim znanjima i sposobnostima u dotičnom području. Osim toga, upravo je cilj navedenih napomena dokumentirati ispitivačevu ocjenu uspjeha kandidata i mogu imati učinke za potonjeg.

Kao četvrto, Sud je smatrao da pisani odgovori kandidata na stručnom ispitu i eventualne povezane napomene ispitivača mogu biti podvrgnuti provjeri, među ostalim, njihove točnosti i nužnosti njihova čuvanja u smislu članka 6. stavka 1. točaka (d) i (e) Direktive 95/46/EZ i mogu biti predmet ispravka ili brisanja na temelju njezina članka 12. točke (b). Davanje kandidatu prava na pristup tim odgovorima i tim napomenama na temelju članka 12. točke (a) te direktive služi njezinu cilju jamstva zaštite prava na privatnost tog kandidata u pogledu obrade podataka koji se na njega odnose, i to neovisno o tome ima li taj kandidat takvo pravo na pristup također na temelju nacionalnih propisa primjenjivih na ispitni postupak. Međutim, Sud naglašava da prava na pristup i ispravak na temelju članka 12. točaka (a) i (b) Direktive 95/46/EZ ne obuhvaćaju ispitna pitanja, koja kao takva nisu osobni podaci kandidata.

S obzirom na ta razmatranja, Sud je zaključio da su u okolnostima poput onih u glavnom postupku pisani odgovori kandidata na stručnom ispitu i eventualne napomene ispitivača u vezi s tim odgovorima osobni podaci u smislu članka 2. točke (a) Direktive 95/46/EZ.

3. Pojam „obrada osobnih podataka“

Presuda od 6. studenoga 2003. (puni sastav), Lindqvist (C-101/01, EU:C:2003:596)

B. Lindqvist, volonterka u župi protestantske crkve u Švedskoj, izradila je na svojem osobnom računalu internetske stranice na kojima je objavila osobne podatke o većem broju osoba koje su, kao i ona, volontirale u okviru navedene župe. B. Lindqvist osuđena je na plaćanje novčane kazne jer je uporabila osobne podatke u okviru automatske obrade, pri čemu nije prethodno podnijela pisanu izjavu švedskom Datainspektionu (javno tijelo za zaštitu računalno prenesenih podataka), jer je te podatke bez odobrenja prenijela trećim zemljama i jer je obrađivala osjetljive osobne podatke.

U okviru žalbe B. Lindqvist protiv te odluke pred Göta hovrätt (Žalbeni sud, Švedska) taj je sud postavio prethodno pitanje Sudu je li B. Lindqvist „u cijelosti ili djelomično [obrađivala osobne podatke] automatskim putem“ u smislu Direktive 95/46/EZ.

Sud je utvrdio da upućivanje na različite osobe na internetskoj stranici i njihovo identificiranje imenom ili na drugi način, primjerice navođenjem njihova telefonskog broja ili informacija u vezi s njihovim radnim uvjetima ili hobijima, predstavlja „u cijelosti ili djelomično [obrađivanje osobnih podataka] automatskim putem“ u smislu te direktive (t. 27. i t. 1. izreke). Naime, takva obrada osobnih podataka koja se provodi radi obavljanja volonterskih ili vjerskih aktivnosti nije obuhvaćena nijednom iznimkom od područja primjene Direktive jer ne ulazi ni u kategoriju aktivnosti koje se odnose na javnu sigurnost ni u kategoriju aktivnosti isključivo osobne ili domaće naravi koje su izvan područja primjene Direktive (t. 38., 43.-48. i t. 2. izreke).

Presuda od 13. svibnja 2014. (veliko vijeće), Google Spain i Google (C-131/12, EU:C:2014:317)

Španjolski državljanin podnio je 2010. Agenciji Española de Protección de Datos (Španjolska agencija za zaštitu podataka, u daljnjem tekstu: AEPD) prigovor protiv La Vanguardia Ediciones SL, izdavača visokotiražnih dnevnih novina u Španjolskoj, kao i protiv Googlea Spain i Googlea Inc. On je tvrdio da su se internetskim korisnicima prilikom unošenja njegova imena u internetski pretraživač grupe Google prikazivali rezultati s poveznicama prema dvjema stranicama dnevnika La Vanguardia iz 1998. na kojima se, među ostalim, nalazio oglas za prodaju nekretnina na dražbi u postupku ovrhe radi naplate njegovih dugova. On je tim prigovorom zatražio, s jedne strane, da se La Vanguardiji naloži brisanje ili izmjena predmetnih stranica odnosno primjena određenih alata internetskih pretraživača radi zaštite tih podataka. S druge je strane zatražio da se društvu Google Spain ili Google Inc. naloži brisanje ili prikrivanje njegovih osobnih podataka kako se oni više ne bi pojavljivati u rezultatima pretrage i poveznicama La Vanguardije.

AEPD je odbio prigovor protiv La Vanguardije, ocjenjujući da je urednik zakonito objavio informacije o kojima je riječ, ali ga je, nasuprot tomu, prihvatio u dijelu u kojem je bio usmjeren protiv društava Google Spain i Google Inc. te je od njih zatražio da poduzmu potrebne mjere kako bi se iz njihovih indeksa uklonili podaci i kako bi im ubuduće bio onemogućen pristup. Navedena društva uložila su pred Audiencijom Nacional (Visoki nacionalni sud, Španjolska) dvije žalbe radi poništenja AEPD-ove odluke, a nacionalni sud uputio je niz pitanja Sudu.

Na taj je način Sud imao priliku pojasniti pojam „obrada osobnih podataka“ na internetu u pogledu Direktive 95/46/EZ.

Sud je presudio da aktivnost pretraživača koja se sastoji u pronalaženju informacija koje su treće strane objavile ili stavile na internet, njihovom automatskom indeksiranju, privremenom pohranjivanju i, naposljetku, stavljanju na raspolaganje internetskim korisnicima u redoslijedu prema zadanim

postavkama treba kvalificirati kao obradu osobnih podataka ako te informacije sadržavaju osobne podatke (t. 1. izreke). Usto, Sud je podsjetio da operacije koje se navode u Direktivi treba kvalificirati kao obradu i u slučaju kad se odnose isključivo na informacije koje su već objavljene u medijima. Opće odstupanje od primjene Direktive u takvom bi joj slučaju uvelike oduzelo smisao (t. 29. i 30.).

4. Pretpostavke zakonitosti obrade osobnih podataka s obzirom na članak 7. Direktive 95/46/EZ

Presuda od 16. prosinca 2008. (veliko vijeće), Huber (C-524/06, EU:C:2008:724)¹⁸

Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Savezni ured za migracije i izbjeglice, Njemačka) vodio je središnji registar stranaca koji je objedinjavao određene osobne podatke o strancima koji borave na njemačkom državnom području u razdoblju duljem od tri mjeseca. Registar je korišten u statističke svrhe, a njime su se koristile i sigurnosne i policijske službe te pravosudna tijela u izvršavanju svojih nadležnosti u području progona i istraživanja kaznenih djela te postupanja kojima se dovodi u opasnost javna sigurnost.

H. Huber, austrijski državljanin, nastanio se u Njemačkoj 1996. kako bi ondje obavljao zanimanje neovisnog agenta za osiguranje. Smatrajući da ga se obradom njegovih podataka u predmetnom registru diskriminira, s obzirom na to da takva baza podataka ne postoji za njemačke državljane, H. Huber zatražio je uklanjanje tih podataka.

U tom je kontekstu Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Visoki upravni sud Sjeverne Rajne-Vestfalije, Njemačka), postupajući u sporu, postavio Sudu upit o usklađenosti obrade osobnih podataka u predmetnom registru s pravom Unije.

Sud je ponajprije podsjetio da pravo boravka građanina Unije na državnom području države članice koje nije državljanin nije bezuvjetno, nego može biti podložno ograničenjima. Stoga je uporaba takvog registra u cilju podrške tijelima zaduženima za primjenu propisa o pravu boravka u načelu legitimna te je, s obzirom na svoju narav, usklađena sa zabranom diskriminacije na temelju državljanstva iz članka 12. stavka 1. UEZ-a (koji je postao članak 12. prvi stavak UFEU-a). Međutim, takav registar može sadržavati samo one informacije koje su potrebne u tu svrhu u smislu Direktive o zaštiti osobnih podataka (t. 54., 58. i 59.).

Kad je riječ o pojmu potrebe obrade u smislu članka 7. točke (e) Direktive 95/46/EZ, Sud je ponajprije podsjetio da je riječ o autonomnom pojmu prava Unije koji se mora tumačiti na način da u potpunosti odgovara cilju Direktive 95/46/EZ, kako je definiran u njezinu članku 1. stavku 1. Sud je zatim utvrdio da je sustav obrade osobnih podataka usklađen s pravom Unije ako sadržava samo podatke koji su navedenim tijelima potrebni za primjenu tog propisa i ako njegova centraliziranost omogućava učinkovitiju primjenu tog propisa u pogledu prava boravka građana Unije koji nisu državljani te države članice.

U svakom slučaju, pohrana i obrada osobnih podataka na ime u okviru takvog registra u statističke svrhe ne mogu se smatrati potrebnima u smislu članka 7. točke (e) Direktive 95/46/EZ (t. 52., 66. i 68.).

Osim toga, Sud je u pogledu pitanja uporabe podataka sadržanih u registru u svrhe borbe protiv kriminaliteta naveo, među ostalim, da se taj cilj odnosi na progon počinitelja kaznenih djela, neovisno o njihovom državljanstvu. Stoga država članica ne može u pogledu cilja borbe protiv kriminaliteta razlikovati položaj svojih državljana od položaja građana Unije koji nisu državljani te države članice, a borave na

¹⁸ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2008., str. 45.

njezinu državnom području. Posljedično, različito postupanje prema tim državljanima i građanima Unije, do kojeg dolazi sustavnom obradom samo osobnih podataka građana Unije koji nisu državljani dotične države članice u cilju borbe protiv kriminaliteta, jest diskriminacija zabranjena člankom 12. stavkom 1. UEZ-a (t. 78.-80.).

Presuda od 24. studenoga 2011., ASNEF i FECEMD (C-468/10 i C-469/10, EU:C:2011:777)

Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (ASNEF), s jedne strane, i Federación de Comercio Electrónico y Marketing Directo (FECEMD), s druge strane, podnijeli su pred Tribunalom Supremo (Španjolska) upravnu tužbu protiv većeg broja članaka Kraljevske uredbe 1720/2007 kojom je proveden Organski zakon 15/1999, a kojim je prenesena Direktiva 95/46/EZ.

ASNEF i FECEMD smatrali su, među ostalim, da je španjolskim pravom radi dopuštanja obrade osobnih podataka bez pristanka osobe čiji se osobni podaci obrađuju uvedena pretpostavka koja ne postoji u Direktivi 95/46/EZ, a kojom se zahtijeva da se navedeni podaci nalaze u „javno dostupnim izvorima“, kao što su to oni navedeni u članku 3. točki (j) Organskog zakona 15/1999. U tom su pogledu naveli da je tim zakonom i Kraljevskom uredbom 1720/2007 ograničen doseg članka 7. točke (f) Direktive 95/46/EZ, kojim je obrada osobnih podataka, u slučaju da ne postoji pristanak osobe čiji se osobni podaci obrađuju, uvjetovana samo postojanjem zakonitog interesa koji ima nadzornik ili treća stranka ili stranke kojima se podaci otkrivaju.

U tom je pogledu Sud ponajprije naveo da članak 7. Direktive 95/46/EZ propisuje taksativan i ograničen popis slučajeva u kojima se obrada osobnih podataka može smatrati zakonitom ako ne postoji pristanak osobe čiji se osobni podaci obrađuju. Stoga države članice ne mogu na temelju članka 5. navedene direktive uvesti neka druga načela u pogledu opravdanosti obrade osobnih podataka, osim onih navedenih u članku 7., ni dodatnim zahtjevima izmijeniti doseg načela propisanih u tom članku. Naime, člankom 5. dopušta se državama članicama samo to da u granicama poglavlja II. navedene direktive i stoga njezina članka 7. podrobno utvrde uvjete pod kojima je obrada osobnih podataka zakonita (t. 30., 32. i 33.).

Preciznije, države članice mogu donijeti smjernice radi provedbe potrebnog odvagivanja između suprotstavljenih prava i interesa o kojima je riječ, kako je to propisano u članku 7. točki (f). One mogu uzeti u obzir i činjenicu da težina povrede koja se tom obradom čini u pogledu temeljnih prava osobe čiji se osobni podaci obrađuju može ovisiti o činjenici nalaze li se predmetni podaci u javno dostupnim izvorima (t. 44. i 46.).

Međutim, Sud je utvrdio da – ako se nacionalnim propisom isključuje mogućnost obrade određenih kategorija osobnih podataka konačnim propisivanjem rezultata odvagivanja suprotstavljenih prava i interesa a da se pritom ne dopušta različit ishod s obzirom na posebne okolnosti konkretnog slučaja – više nije riječ o podrobnom utvrđivanju u smislu članka 5. Direktive 95/46/EZ. Stoga je Sud zaključio da se članku 7. točki (f) Direktive 95/46/EZ protivi to da država članica kategorički i općenito isključi mogućnost obrade određenih kategorija osobnih podataka bez omogućavanja odvagivanja suprotstavljenih prava i interesa o kojima je riječ u konkretnom slučaju (t. 47. i 48.).

Presuda od 19. listopada 2016., Breyer (C-582/14, EU:C:2016:779)

Sud se u toj presudi (vidjeti i rubriku II.2., naslovljenu „Pojam ‚osobni podaci‘“) očitovao o odgovoru na pitanje protiv li se članku 7. točki (f) Direktive 95/46/EZ odredba nacionalnog prava prema kojoj pružatelj usluga internetskih medija može prikupljati i koristiti osobne podatke korisnika bez njegove dozvole samo u dijelu u kojem je to potrebno kako bi omogućio i obračunao konkretno korištenje internetskih

medija dotičnog korisnika i prema kojem svrha osiguravanja općeg funkcioniranja internetskog medija ne može opravdati korištenje podataka nakon završetka sesije posjeta u tijeku.

Sud je presudio da se predmetni propis protivi članku 7. točki (f) Direktive 95/46/EZ. Naime, na temelju te odredbe obrada osobnih podataka zakonita je ako je potrebna u svrhe zakonitog interesa koji ima nadzornik ili treća stranka ili stranke kojima se podaci otkrivaju, osim kada su ti podaci podređeni interesu za temeljna prava i slobode osobe čiji se podaci obrađuju. Međutim, u ovom je slučaju njemačkim propisom kategorički i općenito isključena mogućnost obrade određenih kategorija osobnih podataka, bez omogućavanja odvagivanja suprotstavljenih prava i interesa o kojima je riječ u konkretnom slučaju. Na taj je način tim propisom nezakonito ograničen doseg tog načela iz članka 7. točke (f) Direktive 96/45/EZ jer je isključena mogućnost odvagivanja između, s jedne strane, cilja osiguranja općeg funkcioniranja internetskih medijskih stranica i, s druge strane, interesa ili temeljnih prava i sloboda korisnika (t. 62.-64. i t. 2. izreke).

Presuda od 4. svibnja 2017., Rīgas satiksme (C-13/16, EU:C:2017:336)

Taj je predmet proizišao iz spora između latvijske državne policije i Rīgas satiksme, društva za prijevoz trolejbusima u gradu Rigi, u vezi sa zahtjevom za pružanje identifikacijskih podataka o osobi koja je prouzročila prometnu nesreću. U konkretnom slučaju prometne nesreće vozač taksi vozila parkirao je svoje vozilo uz rub ceste. Dok je trolejbus društva Rīgas satiksme prolazio pokraj tog taksi vozila, putnik koji se nalazio na njegovu stražnjem sjedalu otvorio je vrata vozila, koja su udarila i oštetila trolejbus. Društvo Rīgas satiksme zatražilo je od državne policije, među ostalim, priopćavanje identifikacijskih podataka osobe koja je prouzročila prometnu nesreću. Policija je odbila priopćiti identifikacijski broj i adresu putnika te dostaviti presliku izjava osoba koje su sudjelovale u nesreći uz obrazloženje da se dokumenti u vezi s postupkom za upravne prekršaje mogu priopćiti samo strankama tog postupka, a da se u pogledu identifikacijskog broja i adrese Zakonom o zaštiti osobnih podataka fizičkih osoba zabranjuje otkrivanje takvih informacija o privatnim osobama.

U tim je okolnostima Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (Vrhovni sud, Upravni odjel, Latvija) odlučio uputiti Sudu pitanje nalaže li se člankom 7. točkom (f) Direktive 95/46/EZ obveza priopćavanja osobnih podataka trećoj osobi kako bi joj se omogućilo pokretanje postupka pred građanskim sudom za naknadu štete koju je prouzročila osoba na koju se odnosi zaštita tih podataka te može li činjenica da je ta osoba maloljetna utjecati na tumačenje te odredbe.

Sud je presudio da članak 7. točku (f) Direktive 95/46/EZ treba tumačiti na način da se njime ne nameće obveza priopćavanja osobnih podataka trećoj osobi kako bi joj se omogućilo pokretanje postupka pred građanskim sudom za naknadu štete koju je prouzročila osoba na koju se odnosi zaštita tih podataka. Međutim, takvo priopćavanje ne bi se protivilo navedenoj odredbi ako bi bilo izvršeno na temelju nacionalnog prava, uz poštovanje uvjeta predviđenih tom odredbom (t. 27. i 34. te izreka).

Sud je u vezi s time naveo, podložno provjeri koju treba provesti nacionalni sud, da u okolnostima poput onih o kojima je riječ u glavnom postupku nije bilo opravdano odbiti oštećenoj strani priopćiti osobne podatke potrebne za pokretanje postupka naknade štete protiv osobe koja je prouzročila štetu ili, kad je to primjenjivo, protiv osoba koje izvršavaju roditeljsku skrb ako je štetu prouzročila maloljetna osoba (t. 33.).

Presuda od 27. rujna 2017., Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725)

U sporu u glavnom postupku P. Puškár podnio je tužbu pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky (Vrhovni sud Slovačke Republike) kojom je zahtijevao da se Finančnom riaditeľstvu (Financijsko ravnateljstvo), svima njemu podređenim poreznim uredima i Kriminálnom úradu finančnej správy (Ured

za borbu protiv financijskog kriminaliteta) naloži uklanjanje njegova imena iz evidencije osoba za koje je Financijsko ravnateljstvo smatralo da su samo fiktivno obavljale upravljačke funkcije, koju je to tijelo izradilo u kontekstu naplate poreza te ju je ažuriralo zajedno s Uredom za borbu protiv financijskog kriminaliteta (u daljnjem tekstu: sporna evidencija). Usto, P. Puškár zahtijevao je i da se iz te evidencije i računalnog sustava financijske uprave ukloni svaka napomena koja se odnosi na njega.

U tim je okolnostima Najvyšší súd postavio Sudu pitanje, među ostalim, mogu li se pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i komuniciranja, sadržano u članku 7. Povelje, te pravo na zaštitu osobnih podataka, sadržano u njezinu članku 8., tumačiti na način da državi članici ne dopuštaju da bez suglasnosti osobe čiji se podaci obrađuju vodi evidencije osobnih podataka za potrebe naplate poreza, to jest da je davanje osobnih podataka na raspolaganje javnim tijelima u svrhu borbe protiv utaje poreza samo po sebi riskantno.

Sud je zaključio da se članku 7. točki (e) Direktive 95/46/EZ ne protivi obrada osobnih podataka koju bez pristanka osoba čiji se osobni podaci obrađuju provode tijela države članice za potrebe naplate poreza i borbe protiv utaje poreza, poput one koja je provedena izradom evidencije osoba kao što je to ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, pod uvjetom, s jedne strane, da ta tijela na temelju nacionalnog propisa imaju zadatke koji se provode zbog javnog interesa u smislu te odredbe, da su izrada te evidencije i uvrštavanje u nju imena osoba čiji se osobni podaci obrađuju zaista prikladni i nužni za ostvarivanje zadanih ciljeva te da postoje dovoljne naznake za pretpostavku da se imena osoba čiji se osobni podaci obrađuju opravdano nalaze u navedenoj evidenciji i, s druge strane, da su ispunjene sve pretpostavke za zakonitost te obrade osobnih podataka koje su propisane Direktivom 95/46/EZ (t. 117. i t. 3. izreke).

U tom je pogledu Sud naveo da je na nacionalnom sudu provjera je li izrada sporne evidencije nužna za izvršavanje zadataka koji se provode zbog javnog interesa o kojima je riječ u glavnom postupku, uzimajući u obzir, među ostalim, točnu svrhu izrade sporne evidencije, pravne učinke kojima podliježu osobe koje se u njoj navode te njezinu povjerljivost. Usto, nacionalni sud dužan je provjeriti s obzirom na načelo proporcionalnosti jesu li izrada sporne evidencije i uvrštavanje u nju imena osoba čiji se podaci obrađuju prikladni za ostvarivanje zadanih ciljeva i postoje li manje ograničavajuća sredstva za njihovo postizanje (t. 111., 112. i 113.).

Nadalje, Sud je utvrdio da uvrštavanje neke osobe u spornu evidenciju može povrijediti neka njezina prava. Naime, uvrštavanjem u tu evidenciju može se naštetiti njezinu ugledu i utjecati na njezine odnose s poreznim tijelima. Jednako tako, to uvrštavanje može utjecati na pretpostavku nedužnosti te osobe, sadržanu u članku 48. stavku 1. Povelje, kao i na slobodu poduzetništva pravnih osoba, utvrđenu člankom 16. Povelje, povezanih s fizičkim osobama koje su uvrštene u spornu evidenciju. Stoga takvo zadiranje može biti prikladno samo ako postoje dovoljne naznake za sumnju da osoba čiji se podaci obrađuju drži fiktivne upravljačke funkcije u pravnim osobama s kojima je povezana te time ugrožava naplatu poreza i borbu protiv utaje poreza.

Osim toga, Sud je smatrao da, ako bi postojali razlozi da se na temelju članka 13. Direktive 95/46/EZ ograniče neka prava propisana njezinim člancima 6., 10., 11. i 12., poput prava osobe čiji se podaci obrađuju na dobivanje podataka, takvo bi ograničenje moralo biti nužno za zaštitu interesa navedenog u stavku 1. navedenog članka 13., kao što je to, među ostalim, važan gospodarski i financijski interes u poreznim pitanjima, te se temeljiti na propisima (t. 116.).

III. Prijenos osobnih podataka trećim zemljama

Presuda od 6. studenoga 2003. (puni sastav), Lindqvist (C-101/01, EU:C:2003:596)¹⁹

U tom je predmetu (vidjeti i rubriku II.3., naslovljenu „Pojam ‚obrada osobnih podataka‘“) sud koji je uputio zahtjev želio doznati, među ostalim, je li B. Lindqvist prenosila podatke trećim zemljama u smislu navedene direktive.

Sud je presudio da ne postoji „prijenos podataka trećim zemljama“ u smislu članka 25. Direktive 95/46/EZ kada osoba koja se nalazi u državi članici upisuje osobne podatke na internetsku stranicu pohranjenu kod fizičke ili pravne osobe koja posluhuje internetsko mjesto gdje se može posjetiti ta stranica i koja ima prebivalište odnosno poslovni nastan u toj ili drugoj državi članici, čineći ih na taj način dostupnima svakoj osobi koja se spoji na internet, uključujući osobe koje se nalaze u trećim zemljama (t. 71. i t. 4. izreke).

Naime, imajući u vidu, s jedne strane, stanje razvoja interneta u vrijeme izrade Direktive 95/46/EZ i, s druge strane, nepostojanje kriterija primjenjivih na uporabu interneta u njezinu poglavlju IV., koje obuhvaća taj članak 25. – kojim se nastoji osigurati nadzor država članica nad prijenosom osobnih podataka trećim zemljama i zabrana takvih prijenosa ako ne pružaju odgovarajuću razinu zaštite – ne može se pretpostaviti da je zakonodavac Zajednice namjeravao uključiti pro futuro u pojam „prijenos podataka trećim zemljama“ takav upis podataka na internetsku stranicu, čak i ako su na taj način dostupni osobama iz trećih zemalja koje imaju tehnička sredstva da im pristupe (t. 63., 64. i 68.).

Presuda od 6. listopada 2015. (veliko vijeće), Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650)²⁰

M. Schrems, austrijski državljanin i korisnik društvene mreže Facebook, uputio je pritužbu Data Protection Commissioneru (povjerenik za zaštitu podataka, Irska) jer je društvo Facebook Ireland prenosilo u SAD osobne podatke svojih korisnika te ih je pohranjivalo na svojim poslužiteljima smještenima na državnom području SAD-a, gdje su bili predmet obrade. Prema Schremsovima tvrdnjama, pravo i praksa u SAD-u nisu nudili dovoljnu razinu zaštite od nadzora javnih tijela osobnih podataka prenesenih toj zemlji. Povjerenik za zaštitu podataka odbio je pritužbu, među ostalim, zato što je Komisija u svojoj Odluci 2000/520/EZ²¹ smatrala da SAD u okviru sustava „sigurne luke“ (eng. safe harbour)²² osigurava odgovarajuću razinu zaštite prenesenih osobnih podataka.

U tom je kontekstu High Court (Visoki sud, Irska) podnio Sudu zahtjev za tumačenje članka 25. stavka 6. Direktive 95/46/EZ, na temelju kojeg je Komisija mogla utvrditi da treća zemlja osigurava odgovarajuću razinu zaštite prenesenih podataka, kao i zahtjev za meritorno utvrđivanje valjanosti Odluke Komisije 2000/520/EZ, donesene na temelju navedenog članka 25. stavka 6. Direktive 95/46/EZ.

Sud je Komisijinu odluku proglasio nevaljanom u cijelosti, naglašavajući, prije svega, da je njezino donošenje zahtijevalo valjano Komisijino obrazloženo utvrđenje da dotična treća zemlja djelotvorno osigurava razinu zaštite temeljnih prava koja je bitno jednakovrijedna onoj koja se jamči u pravnom poretku Unije. Međutim, s obzirom na to da Komisija u svojoj Odluci 2000/520/EZ to nije učinila, njezinim člankom 1. povrijeđeni su zahtjevi utvrđeni u članku 25. stavku 6. Direktive 95/46/EZ u vezi s Poveljom te je stoga taj članak 1. nevaljan. Naime, načela „sigurne luke“ primjenjuju se jedino na organizacije iz SAD-

¹⁹ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2003., str. 67.

²⁰ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2015., str. 48.

²¹ Odluka Komisije 2000/520/EZ od 26. srpnja 2000. sukladno s Direktivom 95/46 o primjerenosti zaštite koju pružaju načela privatnosti „sigurne luke“ i uz njih vezana često postavljana pitanja koje je izdalo Ministarstvo trgovine SAD-a (SL L 215, 25. 8. 2000., str. 7.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 16., svezak 3., str. 9.)

²² Sustav „sigurne luke“ obuhvaća niz načela o zaštiti osobnih podataka kojima poduzeća iz SAD-a mogu dobrovoljno pristupiti.

a koje su provele vlastito potvrđivanje i primaju osobne podatke iz Unije, a javna tijela SAD-a nisu podvrgnuta poštovanju navedenih načela. Štoviše, Odlukom 2000/520/EZ omogućuje se zadiranje u temeljna prava osoba čiji se osobni podaci prenose ili bi se mogli prenositi iz Unije u SAD a da ne sadržava nikakvo utvrđenje o postojanju državnih pravila SAD-a za ograničavanje mogućih zadiranja u ta prava kao ni utvrđenje o učinkovitoj pravnoj zaštiti protiv takvih zadiranja (t. 82., 87.-89., 96.-98. i t. 2. izreke).

Usto, Sud je proglasio nevaljanim članak 3. Odluke 2000/520/EZ jer se njime nacionalnim nadzornim tijelima oduzimaju ovlasti koje ona imaju na temelju članka 28. Direktive 95/46/EZ u slučaju kada osoba navede elemente koji mogu dovesti u pitanje usklađenost Komisijine odluke kojom je utvrđeno da treća zemlja osigurava odgovarajuću razinu zaštite sa zaštitom privatnog života i temeljnih sloboda i prava pojedinaca (t. 102.-104.). Sud je zaključio da je nevaljanost članaka 1. i 3. Odluke 2000/520/EZ utjecala na valjanost te odluke u cijelosti (t. 105. i 106.).

Kad je riječ o nemogućnosti opravdanja takvog zadiranja, Sud je ponajprije naveo da propis Unije koji zadire u temeljna prava zajamčena u člancima 7. i 8. Povelje mora predvidjeti jasna i precizna pravila koja uređuju doseg i primjenu mjere te propisati minimalne uvjete na način da osobe čiji se osobni podaci obrađuju raspolažu dostatnim jamstvima koja omogućuju učinkovitu zaštitu njihovih podataka od opasnosti zlouporabe kao i od svih nezakonitih pristupa i uporaba tih podataka. Nužnost raspolaganja takvim jamstvima još je i važnija kada su osobni podaci podvrgnuti automatskoj obradi te postoji znatna opasnost od nezakonitog pristupa tim podacima (t. 91.).

Osim toga i iznad svega, zaštita temeljnog prava na poštovanje privatnog života na razini Unije zahtijeva da su odstupanja i ograničenja u zaštiti osobnih podataka u granicama onoga što je krajnje nužno (t. 92.). Stoga propis koji općenito dopušta zadržavanje cjelokupnih osobnih podataka svih osoba čiji su podaci preneseni iz Unije, bez ikakva razlikovanja, ograničenja ili iznimke s obzirom na zadani cilj, i koji ne predviđa objektivan kriterij koji bi omogućavao ograničenje pristupa javnih tijela podacima i njihovu naknadnu uporabu u svrhe koje su točno određene, usko ograničene i mogu opravdati zadiranje koje obuhvaća i pristup i uporabu tih podataka nije ograničen na ono što je krajnje nužno (t. 93.). Posebice, nužno je smatrati da propis koji omogućava javnim tijelima općenit pristup sadržaju elektroničkih komunikacija povređuje bitan sadržaj temeljnog prava na poštovanje privatnog života. Također, propis koji pojedincima ne pruža nikakvu mogućnost korištenja pravnim sredstvima radi pristupa osobnim podacima koji se na njih odnose, ili radi ispravka ili brisanja takvih podataka, ne poštuje bitan sadržaj temeljnog prava na djelotvornu sudsku zaštitu, kao što je to propisano u članku 47. Povelje (t. 94. i 95.).

Mišljenje 1/15 (Sporazum o PNR-u EU-Kanada) od 26. srpnja 2017. (veliko vijeće) (EU:C:2017:592)

Sud je 26. srpnja 2017. prvi put odlučivao o usklađenosti prijedloga međunarodnog sporazuma s Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, a osobito s odredbama o poštovanju privatnog života i zaštiti osobnih podataka.

Europska unija i Kanada ispregovarali su sporazum o prijenosu i obradi podataka iz evidencije podataka o putnicima (sporazum o PNR-u), koji je potpisan 2014. Budući da je Vijeće Europske unije od Europskog parlamenta zatražilo suglasnost za Prijedlog odluke Vijeća o sklapanju predviđenog sporazuma, Europski parlament odlučio je pokrenuti postupak pred Sudom radi davanja mišljenja o usklađenosti predviđenog sporazuma s pravom Unije.

Predviđeni sporazum omogućava sustavan i kontinuiran prijenos podataka iz PNR-a svih putnika u zračnom prometu kanadskom tijelu radi njihova korištenja i čuvanja te eventualnog daljnjeg prenošenja drugim tijelima i ostalim trećim zemljama u cilju borbe protiv terorizma i teških oblika prekograničnog kriminaliteta. U tu je svrhu predviđenim sporazumom propisano, među ostalim, petogodišnje čuvanje podataka, utvrđeni su posebni zahtjevi u pogledu sigurnosti i integriteta podataka iz PNR-a, kao što je to

trenutačno prikrivanje osjetljivih podataka, te su propisana prava pristupa, ispravka i brisanja podataka kao i mogućnost podnošenja upravnih i sudskih pravnih sredstava.

Podaci iz PNR-a na koje se odnosi predviđeni sporazum obuhvaćaju, među ostalim, ime i kontaktne podatke putnika u zračnom prometu, informacije potrebne za rezervaciju, kao što su to datumi planiranog putovanja i plan putovanja, informacije o kartama, skupinama osoba registriranih pod istim brojem rezervacije, informacije o načinu plaćanja ili o izdavanju računa, informacije o prtljazi te opće primjedbe u pogledu putnika.

Sud je u mišljenju smatrao da se sporazum o PNR-u ne može zaključiti u postojećem obliku zbog neusklađenosti većeg broja njegovih odredaba s temeljnim pravima koje priznaje Unija.

Sud je utvrdio, kao prvo, da prijenos podataka iz PNR-a iz Unije prema nadležnom kanadskom tijelu i okvir koji je Unija dogovorila s Kanadom u pogledu uvjeta čuvanja tih podataka, njihova korištenja i eventualnog daljnjeg prenošenja drugim kanadskim tijelima, Europolu, Eurojustu, pravosudnim ili policijskim tijelima država članica ili pak tijelima ostalih trećih zemalja predstavljaju zadiranja u pravo zajamčeno člankom 7. Povelje. Tim se radnjama također zadire u temeljno pravo na zaštitu osobnih podataka zajamčeno u članku 8. Povelje, s obzirom na to da se njima obrađuju osobni podaci (t. 125. i 126.).

Usto, Sud je naglasio da, iako se ne čini da bi pojedini podaci iz PNR-a, promatrani izdvojeno, mogli otkrivati važne informacije o privatnom životu osoba čiji se osobni podaci obrađuju, oni ipak mogu u cjelini, među ostalim, otkrivati cjelokupan plan putovanja, putne navike, odnose između dviju ili više osoba kao i informacije o financijskim prilikama putnika u zračnom prometu, njihovim prehrambenim navikama ili zdravstvenom stanju te čak mogu pružati osjetljive informacije o tim putnicima, kako su definirane u članku 2. točki (e) predviđenog sporazuma (informacije o rasnom ili etničkom podrijetlu, političkim gledištima, vjerskim uvjerenjima itd.) (t. 128.).

U tom je pogledu Sud smatrao da, iako se predmetno zadiranje može opravdati ciljem od općeg interesa (osiguravanje javne sigurnosti u okviru borbe protiv kaznenih djela terorizma i teških oblika prekograničnog kriminaliteta), mnoge odredbe sporazuma nisu ograničene na ono što je krajnje nužno te ne propisuju jasna i precizna pravila.

Sud je osobito naveo da bi, uzimajući u obzir opasnost od obrade protivne načelu nediskriminacije, prijenos osjetljivih podataka Kanadi zahtijevao precizno i veoma čvrsto opravdanje koje se temelji na drugim razlozima osim zaštite javne sigurnosti od terorizma i teških oblika prekograničnog kriminaliteta. Međutim, u konkretnom slučaju takvo opravdanje ne postoji. Sud je zaključio da su odredbe sporazuma o prijenosu osjetljivih podataka Kanadi te njihova obrada i čuvanje neusklađeni s temeljnim pravima (t. 165. i 232.).

Kao drugo, Sud je smatrao da produljeno pohranjivanje podataka iz PNR-a svih putnika u zračnom prometu nakon njihova odlaska iz Kanade, koje je dopušteno predviđenim sporazumom, nije ograničeno na ono što je krajnje nužno. Naime, kad je riječ o putnicima u zračnom prometu u pogledu kojih prilikom njihova dolaska u Kanadu i sve do njihova odlaska iz te treće zemlje nije bila utvrđena opasnost u području terorizma ili teških oblika prekograničnog kriminaliteta, nije izgledno da nakon njihova odlaska postoji veza, makar i neizravna, između njihovih podataka iz PNR-a i cilja zadanog predviđenim sporazumom koja bi opravdavala čuvanje tih podataka. Nasuprot tomu, pohranjivanje podataka iz PNR-a putnika u zračnom prometu za koje je utvrđeno postojanje objektivnih elemenata iz kojih se može zaključiti da bi čak i nakon njihova odlaska iz Kanade mogli predstavljati opasnost u kontekstu borbe protiv terorizma i teških oblika prekograničnog kriminaliteta dopušteno je i izvan okvira njihova boravka u Kanadi, čak u trajanju od pet godina (t. 205.-207. i 209.).

Kao treće, Sud je utvrdio da temeljno pravo na poštovanje privatnog života, sadržano u članku 7. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, podrazumijeva da se osoba čiji se podaci obrađuju može uvjeriti da se njezini osobni podaci obrađuju pravilno i zakonito. Kako bi mogla obaviti nužne provjere, ta osoba mora raspolagati pravom na pristup podacima koji se na nju odnose, a predmet su obrade.

U tom je pogledu Sud naglasio da putnici u zračnom prometu prema predviđenom sporazumu moraju biti informirani o prijenosu svojih podataka iz PNR-a u dotičnu treću zemlju i o korištenju tih podataka od trenutka kad to priopćavanje ne može ugroziti istrage koje provode javna tijela određena predviđenim sporazumom. Naime, takva je informacija zapravo potrebna da bi se putnicima u zračnom prometu omogućilo korištenje njihovim pravima na zahtijevanje pristupa podacima koji se na njih odnose i, eventualno, njihovo ispravljanje, kao i na djelotvoran pravni lijek pred sudom u skladu s člankom 47. prvim stavkom Povelje.

Dakle, pojedinačno obavještanje putnika u zračnom prometu nužno je u slučajevima kad postoje objektivni elementi koji opravdavaju korištenje podataka iz PNR-a radi borbe protiv terorizma i teških oblika prekograničnog kriminaliteta i zahtijevaju prethodno odobrenje pravosudnog ili neovisnog upravnog tijela. Isto vrijedi i u slučaju kad se podaci iz PNR-a zrakoplovnih putnika dostavljaju drugim javnim tijelima ili privatnim subjektima. Međutim, takvo se informiranje mora provesti tek u trenutku kad ono ne može ugroziti istrage koje provode javna tijela određena predviđenim sporazumom (t. 219., 220., 223. i 224.).

IV. Zaštita osobnih podataka na internetu

1. Pravo na prigovor protiv obrade osobnih podataka („pravo na zaborav“)

Presuda od 13. svibnja 2014. (veliko vijeće), Google Spain i Google (C-131/12, EU:C:2014:317)

Sud je u toj presudi (vidjeti i rubriku II.3., naslovljenu „Pojam ‚obrada osobnih podataka‘“) pojasnio doseg prava na pristup i prigovor protiv obrade osobnih podataka na internetu, koja su propisana Direktivom 95/46/EZ.

Odgovarajući na pitanje opsega odgovornosti operatera internetskog pretraživača, Sud je u biti presudio da je – u cilju poštovanja prava na pristup i prigovor, koja su zajamčena člankom 12. točkom (b) i člankom 14. prvim stavkom točkom (a) Direktive 95/46/EZ – kad su stvarno ispunjeni njima predviđeni uvjeti, taj operater u određenim slučajevima obavezan izbrisati s popisa rezultata, prikazanog nastavno na izvršenu pretragu o imenu osobe, poveznice prema mrežnim stranicama koje su objavile treće strane i koje sadržavaju informacije u vezi s tom osobom. Sud je pojasnio da takva obveza može postojati i pod pretpostavkom da to ime ili te informacije nisu prethodno ili istodobno izbrisani s tih mrežnih stranica i to, ovisno o slučaju, čak i kad je njihovo objavljivanje na navedenim stranicama samo po sebi zakonito (t. 88. i t. 3. izreke).

Osim toga, upitan o tome dopušta li se Direktivom osobi čiji se podaci obrađuju da zatraži da se poveznice na internetske stranice uklone s takvog popisa rezultata zato što želi da se navedene informacije koje se odnose na njezinu osobu „zaborave“ nakon određenog vremena, Sud najprije ističe da čak i u početku zakonita obrada točnih podataka može s vremenom postati neusklađena s tom direktivom ako ti podaci više nisu nužni s obzirom na svrhe radi kojih su bili prikupljeni ili obrađeni, a osobito kad su ti podaci neprikladni, kad nisu relevantni odnosno nisu više relevantni ili kad su pretjerani u odnosu na te svrhe ili vrijeme koje je proteklo (t. 93.). Stoga, ako se nastavno na zahtjev osobe čiji se podaci obrađuju utvrdi da je uključivanje tih poveznica u popis rezultata u trenutačnom stanju neusklađeno

s Direktivom, informacije i poveznice s tog popisa moraju biti izbrisane (t. 94.). U tom pogledu tvrdnja o postojanju prava osobe čiji se podaci obrađuju na to da se informacija koja se odnosi na njezinu osobu više ne povezuje s njezinim imenom na popisu rezultata ne pretpostavlja da uključivanje informacija o kojima je riječ u popis rezultata uzrokuje štetu osobi čiji se podaci obrađuju (t. 96. i t. 4. izreke).

Naposljetku, Sud je pojasnio da – s obzirom na to da osoba čiji se podaci obrađuju, imajući u vidu njezina temeljna prava na temelju članaka 7. i 8. Povelje, može zatražiti da se informacija o kojoj je riječ više ne stavlja na raspolaganje širokoj javnosti njezinim uključivanjem u takav popis rezultata – ta prava načelno prevagaju ne samo nad gospodarskim interesom operatera pretraživača nego i nad interesom javnosti u vezi s pronalaženjem navedene informacije prilikom pretrage o imenu te osobe. Međutim, to ne bi bio slučaj ako je zbog posebnih razloga, kao što je to uloga navedene osobe u javnom životu, zadiranje u njezina temeljna prava opravdano prevagajućim javnim interesom da se takvim uključivanjem ima pristup informaciji o kojoj je riječ (t. 97. i t. 4. izreke).

2. Obrada osobnih podataka i prava intelektualnog vlasništva

Presuda od 29. siječnja 2008. (veliko vijeće), Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54)²³

Promusicae, španjolsko neprofitno udruženje koje okuplja producente i urednike audiovizualnih i glazbenih zapisa, pokrenulo je pred španjolskim sudovima postupak kako bi se društvu Telefónica de España SAU (trgovačko društvo s djelatnošću, među ostalim, pružanja usluga pristupa internetu) naložilo otkrivanje identiteta i fizičke adrese određenih osoba kojima je to društvo pružalo uslugu pristupa internetu i čiji su adresa IP-a te dan i vrijeme spajanja na internet bili poznati. Prema tvrdnjama udruženja Promusicae, te su se osobe koristile računalnim „peer-to-peer“ odnosno „P2P“ programom za razmjenu datoteka (transparentno sredstvo za dijeljenje sadržaja koje je neovisno, decentralizirano i posjeduje napredne funkcije pretraživanja i preuzimanja) te su u dijeljenim mapama na svojem osobnom računalu omogućavale pristup fonogramima čija su imovinska prava iskorištavanja pripadala članovima udruženja Promusicae. To je udruženje stoga zatražilo da mu se priopće te informacije kako bi moglo pokrenuti građanske postupke protiv dotičnih osoba.

U tim je okolnostima Juzgado de lo Mercantil n° 5 de Madrid (Trgovački sud br. 5 u Madridu, Španjolska) zatražio od Suda odgovor na pitanje nalaže li se europskim propisima državama članicama propisivanje obveze priopćavanja osobnih podataka u okviru građanskog postupka radi osiguranja djelotvorne zaštite autorskog prava.

Prema stajalištu Suda, navedeni zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na problematiku nužnog pomirenja zahtjeva povezanih sa zaštitom različitih temeljnih prava, odnosno, s jedne strane, prava na poštovanje privatnog života i, s druge strane, prava na zaštitu vlasništva i prava na djelotvoran pravni lijek.

Sud je u tom pogledu zaključio da se direktivama 2000/31/EZ o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva, posebno elektroničkom poslovanju, na unutarnjem tržištu (Direktiva o elektroničkoj trgovini)²⁴, 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu²⁵, 2004/48/EZ o provedbi prava intelektualnog vlasništva²⁶ i 2002/58/EZ ne

²³ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2008., str. 46.

²⁴ Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL L 178, 17. 7. 2000., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 39., str. 58.)

²⁵ Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, 22. 6. 2001., str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.)

²⁶ Direktiva 2004/48/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva (SL L 195, 30. 4. 2004., str. 45.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 74.)

nalaže državama članicama propisivanje, u situaciji poput one u glavnom predmetu, obveze priopćavanja osobnih podataka radi osiguranja djelotvorne zaštite autorskog prava u okviru građanskog postupka. Međutim, pravo Unije zahtijeva od navedenih država da te direktive prilikom prenošenja tumače na način koji osigurava pravednu ravnotežu između različitih temeljnih prava zaštićenih pravnim poretom Zajednice. Nadalje, prilikom provedbe mjera za prenošenje tih direktiva na tijelima i sudovima država članica je ne samo da tumače svoje nacionalno pravo na način koji je u skladu s tim direktivama nego i da se skrbe da ih ne tumače na način koji bi bio u sukobu s navedenim temeljnim pravima ili drugim općim načelima prava Zajednice, kao što je to načelo proporcionalnosti (t. 70. i izreka).

Presuda od 24. studenoga 2011., Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:771)²⁷

Belgijsko udruženje autora, skladatelja i nakladnika SCRL (SABAM) utvrdilo je da su internetski korisnici usluga pružatelja pristupa internetu Scarlet Extended SA (u daljnjem tekstu: pružatelj Scarlet) posredstvom „peer-to-peer” mreže postavljali na internet djela sadržana u njegovu katalogu bez dopuštenja i plaćanja naknada. SABAM je pred nacionalnim sudom pokrenuo postupak te je prvostupanjskom odlukom pružatelju Scarlet naloženo da poduzme mjere za prestanak povreda autorskog prava na način da svojim klijentima onemogući da posredstvom računalnog „peer-to-peer” programa u bilo kojem obliku šalju ili primaju elektroničke datoteke s glazbenim djelima iz SABAM-ova kataloga.

Pružatelj Scarlet pokrenuo je postupak pred Cour d’appel de Bruxelles (Žalbeni sud u Bruxellesu, Belgija), koji je prekinuo postupak kako bi Sudu u prethodnom postupku uputio pitanje o usklađenosti takvog naloga s pravom Unije.

Sud je presudio da se direktive 95/46/EZ, 2000/31/EZ, 2001/29/EZ, 2002/58/EZ i 2004/48/EZ, tumačene u vezi sa zahtjevima koji proizlaze iz zaštite primjenjivih temeljnih prava, moraju tumačiti na način da im je protivan nalog kojim se od pružatelja Scarlet zahtijeva da uspostavi sustav za filtriranje svih elektroničkih komunikacija koje se prenose posredstvom njegovih usluga, osobito uporabom računalnih „peer-to-peer” programa, koji se jednako, preventivno, o njegovim vlastitim troškovima i vremenski neograničeno primjenjuje na sve njegove korisnike i koji na mreži tog pružatelja može identificirati kretanje elektroničkih datoteka koje sadržavaju glazbeno, kinematografsko ili audiovizualno djelo u odnosu na koje podnositelj zahtjeva tvrdi da ima prava intelektualnog vlasništva, a radi zaustavljanja prijenosa datoteka čijom se razmjenom povređuje autorsko pravo (t. 54. i izreka).

Naime, Sud je smatrao da se takvim nalogom ne poštuje zabrana, utvrđena u članku 15. stavku 1. Direktive 2000/31/EZ, nametanja takvom pružatelju opće obveze praćenja, kao ni zahtjev osiguranja pravedne ravnoteže između, s jedne strane, prava intelektualnog vlasništva i, s druge strane, slobode poduzetništva, prava na zaštitu osobnih podataka i slobode primanja i širenja informacija (t. 40. i 49.).

U tom je kontekstu Sud naveo da bi, s jedne strane, nalog kojim se uspostavlja sporni sustav filtriranja podrazumijevao sustavnu analizu svih sadržaja te prikupljanje i identificiranje adresa IP-a korisnika koji su izvor slanja nezakonitih sadržaja na mreži, pri čemu su te adrese zaštićeni osobni podaci jer omogućavaju preciznu identifikaciju navedenih korisnika (t. 51.). S druge strane, navedeni nalog mogao bi ugroziti slobodu informiranja jer bi postojala opasnost da sustav u dovoljnoj mjeri ne razlikuje zakonit od nezakonitog sadržaja pa bi njegova primjena mogla dovesti do zaustavljanja komunikacija sa zakonitim sadržajem. Naime, nesporno je da odgovor na pitanje zakonitosti prijenosa ovisi i o primjeni zakonskih izuzeća u pogledu autorskog prava, a koja se razlikuju od jedne do druge države članice. Usto, određena djela mogu u određenim državama članicama biti dio javne domene ili ih, pak, dotični autori mogu besplatno staviti na internet (t. 52.).

²⁷ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2011., str. 37.

Stoga je Sud utvrdio da predmetni nacionalni sud donošenjem naloga kojim se pružatelja Scarlet obvezuje na uspostavu spornog sustava filtriranja ne bi poštovao zahtjev osiguranja pravedne ravnoteže između, s jedne strane, prava intelektualnog vlasništva i, s druge strane, slobode poduzetništva, prava na zaštitu osobnih podataka i slobode primanja i širenja informacija (t. 53.).

Presuda od 19. travnja 2012., Bonnier Audio i dr. (C-461/10, EU:C:2012:219)

Högsta domstolen (Vrhovni sud, Švedska) pokrenuo je prethodni postupak pred Sudom radi tumačenja direktiva 2002/58/EZ i 2004/48/EZ u okviru spora između, s jedne strane, društava Bonnier Audio AB, Earbooks AB, Norstedts Förlagsgrupp AB, Piratförlaget AB i Storyside AB (u daljnjem tekstu: društva Bonnier Audio i dr.) te, s druge strane, društva Perfect Communication Sweden AB (u daljnjem tekstu: društvo ePhone) u vezi sa zahtjevom društava Bonnier Audio i dr. da se društvu ePhone izda nalog za priopćavanje podataka, a čemu se potonje protivi.

U ovom su slučaju izdavačka društva Bonnier Audio i dr. bila nositelji, među ostalim, isključivih prava reproduciranja, izdavanja i stavljanja na raspolaganje javnosti 27 djela u obliku audioknjiga. Ona su smatrala da su njihova isključiva prava povrijeđena javnom difuzijom tih 27 djela, za što ona nisu dala svoj pristanak, a koja je provedena posredstvom poslužitelja FTP („file transfer protocol“) kojim je omogućeno dijeljenje datoteka i prijenos podataka između računala spojenih na internet. Stoga su ona pokrenula postupak pred švedskim sudovima sa zahtjevom za izdavanje naloga radi priopćavanja imena i adrese osobe koja se koristila adresom IP-a za koju je postojala pretpostavka da su s nje bile prenesene predmetne datoteke.

U tom je kontekstu Högsta domstolen, postupajući u kasacijskom postupku, postavio Sudu upit o tome je li pravu Unije protivna primjena odredbe nacionalnog prava donesene na temelju članka 8. Direktive 2004/48/EZ, kojom je u svrhu identifikacije pretplatnika bilo dopušteno u građanskom postupku naložiti pružatelju pristupa internetu da priopći nositelju autorskog prava ili njegovu ovlašteniku identitet pretplatnika kojem je bila dodijeljena adresa IP-a koja je poslužila za povredu navedenog prava. S jedne strane, pretpostavljalo se da su u pogledu podnositelja zahtjeva za izdavanje naloga ispunjene stvarne naznake povrede autorskog prava i, s druge strane, da je zatražena mjera bila proporcionalna.

Sud je prije svega podsjetio na to da članku 8. stavku 3. Direktive 2004/48/EZ u vezi s člankom 15. stavkom 1. Direktive 2002/58/EZ nije protivno to da države članice utvrde obvezu prijenosa privatnim subjektima osobnih podataka kako bi se pred građanskim sudovima omogućilo pokretanje postupaka protiv povreda autorskog prava, ali se njime i ne obvezuje te države da propišu takvu obvezu. Međutim, na tijelima i sudovima država članica jest ne samo da tumače svoje nacionalno pravo na način koji je u skladu s tim direktivama nego i da se skrbe da ga ne tumače na način koji bi bio u sukobu s navedenim temeljnim pravima ili drugim općim načelima prava Unije, kao što je to načelo proporcionalnosti (t. 55. i 56.).

U tom je pogledu Sud utvrdio da se predmetnim nacionalnim zakonodavstvom izdavanje naloga za priopćavanje predmetnih podataka uvjetovalo, među ostalim, postojanjem stvarnih naznaka povrede prava intelektualnog vlasništva u pogledu djela, mogućnošću da zatražene informacije olakšaju istragu o povredi ili ugrožavanju autorskog prava i okolnošću da razlozi kojima se obrazlaže takav nalog prevladavaju nepogodnosti ili druge štete koje bi mogle biti prouzročene adresatu tog naloga odnosno interesu koji mu se protivi (t. 58.).

Stoga je Sud zaključio da direktivama 2002/58/EZ i 2004/48/EZ nije protivno nacionalno zakonodavstvo poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, ako se tim zakonodavstvom nacionalnom sudu koji postupa povodom zahtjeva za izdavanje naloga za priopćavanje osobnih podataka koji je podnijela osoba s pravnim interesom omogućava odvagivanje postojećih suprotstavljenih interesa s obzirom na okolnosti

svakog slučaja uz valjano uzimanje u obzir zahtjeva koji proizlaze iz načela proporcionalnosti (t. 61. i izreka).

V. Nacionalna nadzorna tijela

1. Doseg zahtjeva neovisnosti

Presuda od 9. ožujka 2010. (veliko vijeće), Komisija/Njemačka (C-518/07, EU:C:2010:125)²⁸

Komisija je Sudu podnijela tužbu radi utvrđenja da je Savezna Republika Njemačka povrijedila obveze koje je bila dužna ispuniti na temelju članka 28. stavka 1. drugog podstavka Direktive 95/46/EZ, podvrgavajući državnoj kontroli nadzorna tijela nadležna za nadzor obrade osobnih podataka u privatnom sektoru u različitim saveznom pokrajinama, pogrešno prenoseći na taj način zahtjev „potpune neovisnosti“ tijela zaduženih za osiguranje zaštite tih podataka.

Savezna Republika Njemačka tvrdila je da se člankom 28. stavkom 1. drugim podstavkom Direktive 95/46/EZ zahtijeva funkcionalna neovisnost nadzornih tijela, u smislu da ta tijela moraju biti neovisna o privatnom sektoru koji ona nadziru te da ne smiju biti izložena vanjskim utjecajima. Doista, prema njezinu mišljenju, državna kontrola nad njemačkim saveznom pokrajinama nije takav vanjski utjecaj, nego mehanizam unutarnjeg upravnog nadzora koji provode tijela istog upravnog aparata kojeg su dio i nadzorna tijela te su ona obvezna, kao i ta nadzorna tijela, ispunjavati ciljeve Direktive 95/46/EZ.

Sud je presudio da se jamstvom neovisnosti nacionalnih nadzornih tijela, koje je propisano Direktivom 95/46/EZ, nastoji osigurati učinkovitost i pouzdanost nadzora poštovanja odredaba u području zaštite fizičkih osoba u pogledu obrade osobnih podataka i treba se tumačiti s obzirom na taj cilj. To jamstvo neovisnosti nije utvrđeno kako bi se tim tijelima i njihovim službenicima dao poseban status, nego radi jačanja zaštite osoba i tijela na koje se odnose njihove odluke pa nadzorna tijela moraju prilikom obavljanja svojih zadaća djelovati objektivno i nepristrano (t. 25.).

Sud je smatrao da nacionalna nadzorna tijela nadležna za nadzor nad obradom osobnih podataka u privatnom sektoru moraju biti neovisna, što im omogućuje ispunjavanje njihovih zadaća bez vanjskog utjecaja. Ta neovisnost ne isključuje samo svaki utjecaj tijela koja se nadziru, nego i svaki drugi izravan ili neizravan vanjski utjecaj koji bi mogao dovesti u pitanje izvršavanje zadaća nacionalnih tijela, koje se sastoje u uspostavi pravedne ravnoteže između prava na privatni život i slobodnog kretanja osobnih podataka. Već sama opasnost da bi kontrolna tijela mogla izvršiti politički utjecaj na odluke nadležnih nadzornih tijela dovoljna je da spriječi neovisno obavljanje njihovih zadaća. S jedne strane, mogla bi postojati „prethodna poslušnost“ tih nadzornih tijela s obzirom na praksu odlučivanja kontrolnih tijela. S druge strane, budući da nadzorna tijela imaju ulogu zaštitnikâ prava na privatni život, njihove odluke te stoga i ona sama moraju biti izvan bilo kakve sumnje u nepristranost. Dakle, Sud je utvrdio da državna kontrola nad nacionalnim nadzornim tijelima nije usklađena sa zahtjevom neovisnosti (t. 30., 36. i 37. te izreka).

²⁸ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2010., str. 34.

Presuda od 16. listopada 2012. (veliko vijeće), Komisija/Austrija (C-614/10, EU:C:2012:631)

Komisija je od Suda tužbom zatražila utvrđenje da je Austrija povrijedila obveze koje je bila dužna ispuniti na temelju članka 28. stavka 1. drugog podstavka Direktive 95/46/EZ jer nije poduzela sve potrebne mjere kako bi njezino zakonodavstvo na snazi ispunjavalo kriterij neovisnosti u pogledu Datenschutzkommissiona (Komisija za zaštitu podataka), koji je uspostavljen kao nadzorno tijelo za zaštitu osobnih podataka.

Sud je utvrdio da Austrija nije ispunila svoje obveze smatrajući u biti da kriterij neovisnosti nadzornog tijela ne ispunjava država članica koja uspostavi regulatorni okvir na temelju kojeg je upravni član navedenog tijela državni službenik koji je podvrgnut kontroli u službi, čiji je ured dio službi nacionalne vlade i u pogledu kojeg predsjednik vlade ima bezuvjetno pravo na obaviještenost o svim aspektima upravljanja navedenim tijelom (t. 66. i izreka).

Sud je prije svega podsjetio na to da izraz „potpuno neovisno“, koji se nalazi u članku 28. stavku 1. drugom podstavku Direktive 95/46/EZ, podrazumijeva da nadzorna tijela moraju uživati neovisnost koja im omogućava obavljanje njihovih zadaća bez vanjskog utjecaja. U tom pogledu za zaštitu nadzornog tijela od svih vanjskih utjecaja nije sama po sebi dostatna činjenica da takvo tijelo ima funkcionalnu neovisnost u smislu da su njegovi članovi neovisni i da ni na koji način nisu vezani uputama u obavljanju svoje dužnosti. Doista, neovisnost koja se u vezi s time zahtijeva ne isključuje samo izravan utjecaj u obliku uputa, nego i neizravan utjecaj koji može usmjeravati odluke nadzornog tijela. Osim toga, budući da nadzorna tijela imaju ulogu zaštitnikâ prava na privatni život, njihove odluke te stoga i ona sama moraju biti izvan bilo kakve sumnje u nepristranost (t. 41.-43. i 52.).

Sud je pojasnio da nacionalno nadzorno tijelo ne mora raspolagati zasebnom proračunskom stavkom, poput onoga koje je propisano u članku 43. stavku 3. Uredbe (EZ) br. 45/2001, kako bi se mogao ispuniti kriterij neovisnosti iz gore navedene odredbe Direktive 95/46/EZ. Naime, države članice nisu obvezne preuzeti u svoje nacionalno zakonodavstvo odredbe istovjetne onima poglavlja V. Uredbe (EZ) br. 45/2001 kako bi se zajamčila potpuna neovisnost njihova jednog ili više nadzornih tijela pa one, dakle, mogu propisati da nadzorno tijelo proračunski ovisi o određenom ministarstvu. Međutim, dodjela ljudskih i materijalnih resursa koji su mu potrebni ne smije sprečavati takvo tijelo u „potpuno neovisnom“ obavljanju njegovih zadaća u smislu članka 28. stavka 1. drugog podstavka Direktive 95/46/EZ (t. 58.).

Presuda od 8. travnja 2014. (veliko vijeće), Komisija/Mađarska (C-288/12, EU:C:2014:237)²⁹

Komisija je u tom predmetu zatražila od Suda da utvrdi da je Mađarska povrijedila svoje obveze koje je bila dužna ispuniti na temelju Direktive 95/46/EZ jer je prijevremeno okončala mandat nadzornog tijela za zaštitu osobnih podataka.

Sud je presudio da država članica koja prijevremeno okonča mandat nadzornog tijela za zaštitu osobnih podataka povređuje obveze koje je dužna ispuniti na temelju Direktive 95/46/EZ (t. 62. i t. 1. izreke).

Naime, Sud je naveo da neovisnost koju moraju uživati nadzorna tijela nadležna za nadzor nad obradom navedenih podataka isključuje svaki nalog te svaki drugi izravan ili neizravan vanjski utjecaj koji bi mogao usmjeriti njihove odluke i koji bi također mogao dovesti u pitanje izvršavanje zadaća nacionalnih tijela, a koje se sastoje u uspostavi pravedne ravnoteže između prava na privatni život i slobodnog kretanja osobnih podataka (t. 51.).

---

29 Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2014., str. 57.

Usto, Sud je podsjetio da za zaštitu nadzornog tijela od svih vanjskih utjecaja nije sama po sebi dostatna funkcionalna neovisnost jer je sama opasnost da državna kontrolna tijela mogu izvršiti politički utjecaj na odluke nadzornih tijela dovoljna da ih spriječi u neovisnom obavljanju zadaća. Doista, kad bi svaka država članica mogla okončati mandat nadzornog tijela prije isteka roka koji je za to prvotno predviđen, bez poštovanja pravila i jamstava koja su unaprijed utvrđena u tu svrhu primjenjivim propisom, prijetnja takvog prijevremenog prestanka koja bi postojala za to nacionalno tijelo tijekom izvršavanja njegova mandata mogla bi dovesti do određenog oblika poslušnosti tog tijela političkoj vlasti, koja bi bila nespojiva s navedenim zahtjevom neovisnosti. Štoviše, u takvoj se situaciji ne može smatrati da nadzorno tijelo djeluje u svim okolnostima izvan svake sumnje u njegovu nepristranost (t. 52.-55.).

2. Određivanje primjenjivog prava i nadležnog nadzornog tijela

Presuda od 1. listopada 2015., Weltimmo (C-230/14, EU:C:2015:639)³⁰

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (nacionalno tijelo zaduženo za zaštitu podataka i slobode informiranja, Mađarska) izreklo je novčanu kaznu društvu Weltimmo, koje je bilo registrirano u Slovačkoj te je upravljalo internetskim stranicama za posredovanje nekretninama u Mađarskoj, jer to društvo s tih stranica nije obrisalo osobne podatke oglašivača, iako su oni to zatražili, te je te podatke priopćavalo poduzećima za naplatu potraživanja kako bi naplatilo neplaćene račune. Prema tvrdnjama mađarskog nadzornog tijela, društvo Weltimmo na taj je način povrijedilo mađarski zakon kojim se prenosi Direktiva 95/46/EZ.

Postupajući u kasacijskom postupku, Kúria (Vrhovni sud, Mađarska) je izrazila sumnje u vezi s određivanjem primjenjivog prava i u vezi s ovlastima kojima raspolaže mađarsko nadzorno tijelo s obzirom na članak 4. stavak 1. i članak 28. Direktive 95/46/EZ. Stoga je Sudu postavila veći broj prethodnih pitanja.

U odnosu na primjenjivo nacionalno pravo Sud je presudio da članak 4. stavak 1. točka (a) Direktive 95/46/EZ omogućuje primjenu zakonodavstva koje se odnosi na zaštitu osobnih podataka države članice različite od one u kojoj je nadzornik obrade tih podataka registriran, ako on putem stabilnih aranžmana na području te države članice obavlja, čak i najmanju, efektivnu i stvarnu djelatnost u okviru koje se ta obrada provodi. Kako bi se utvrdilo je li riječ o takvom slučaju, sud koji je uputio zahtjev može, među ostalim, uzeti u obzir činjenicu, s jedne strane, da se djelatnost nadzornika navedene obrade u okviru koje je došlo do te obrade sastoji u upravljanju internetskim stranicama za posredovanje nekretninama koje se odnose na nekretnine smještene na državnom području te države članice i koje su sastavljene na njezinu jeziku te da je ta djelatnost, prema tome, većinom, ako ne i u potpunosti, usmjerena prema navedenoj državi članici. S druge strane, sud koji je uputio zahtjev može uzeti u obzir činjenicu da taj nadzornik ima zastupnika u navedenoj državi članici, koji je odgovoran za naplatu potraživanja koja proizlaze iz te djelatnosti kao i za zastupanje u upravnim i sudskim postupcima koji se odnose na obradu predmetnih podataka. Sud je, nasuprot tomu, naveo da nije bitno državljanstvo osoba na koje se ta obrada odnosi (t. 41. i t. 1. izreke).

Kad je riječ o nadležnosti i ovlastima nadzornog tijela koje postupa povodom pritužbi sukladno članku 28. stavku 4. Direktive 95/46/EZ, Sud je smatrao da to tijelo može razmatrati te pritužbe neovisno o primjenjivom pravu i čak i prije nego što dozna koje je nacionalno pravo primjenjivo na predmetnu obradu (t. 54.). Međutim, ako zaključi da je primjenjivo pravo neke druge države članice, ono ne može nametnuti sankcije izvan državnog područja države članice kojoj pripada. U takvoj situaciji na tom je tijelu da, ispunjavajući obvezu suradnje predviđenu člankom 28. stavkom 6. te direktive, od nadzornog

³⁰ Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2015., str. 49.

tijela te druge države članice zatraži da utvrdi moguću povredu tog prava i nametne sankcije ako to pravo to dopušta, oslanjajući se, prema potrebi, na informacije koje je primilo od tijela prve države članice (t. 57. i 60. i t. 2. izreke).

3. Ovlasti nacionalnih nadzornih tijela

Presuda od 6. listopada 2015. (veliko vijeće), Schrems (C-362/14, EU:C:2015:650)

U tom je predmetu (vidjeti i rubriku III., naslovljenu „Prijenos osobnih podataka trećim zemljama“) Sud, među ostalim, presudio da su nacionalna nadzorna tijela nadležna za nadzor prijenosa osobnih podataka trećim zemljama.

U tom je pogledu Sud prije svega naveo da nacionalna nadzorna tijela raspolažu širokim rasponom ovlasti, indikativno navedenih u članku 28. stavku 3. Direktive 95/46/EZ, koje predstavljaju sva nužna sredstva za provedbu njihovih zadaća. Tako navedena tijela imaju, među ostalim, istražne ovlasti, kao što su to ovlasti za prikupljanje svih podataka potrebnih za izvršavanje njihovih nadzornih dužnosti, učinkovite ovlasti za posredovanje, kao što je to nametanje privremene ili konačne zabrane obrade, ili ovlasti za sudjelovanje u sudskim postupcima (t. 43.).

Kad je riječ o ovlasti nadzora prijenosa osobnih podataka u treće zemlje, Sud je presudio da iz članka 28. stavaka 1. i 6. Direktive 95/46/EZ doista proizlazi da se ovlasti nacionalnih nadzornih tijela odnose na obradu osobnih podataka koje se provode na državnom području države članice u kojoj se nalaze ta tijela, pa stoga na temelju tog članka 28. ne raspolažu ovlastima u pogledu obrada takvih podataka koje su provedene na državnom području treće zemlje (t. 44.).

Međutim, postupak prijenosa osobnih podataka iz države članice u treću zemlju jest kao takav obrada osobnih podataka koja je provedena na državnom području države članice. Posljedično, budući da su nacionalna nadzorna tijela, u skladu s člankom 8. stavkom 3. Povelje i člankom 28. Direktive 95/46/EZ, zadužena za nadzor poštovanja pravila Unije o zaštiti fizičkih osoba u vezi s obradom osobnih podataka, svako od tih tijela nadležno je za provjeru poštuje li prijenos tih podataka iz države članice u kojoj se ta tijela nalaze u treću zemlju zahtjeve utvrđene u toj direktivi (t. 45. i 47.).

VI. Teritorijalna primjena europskog zakonodavstva

Presuda od 13. svibnja 2014. (veliko vijeće), Google Spain i Google (C-131/12, EU:C:2014:317)

U toj je presudi (vidjeti i rubrike II.3., naslovljenu „Pojam ‚obrada osobnih podataka‘“, i IV.1., naslovljenu „Pravo na prigovor protiv obrade osobnih podataka („pravo na zaborav’“) Sud također odlučivao o teritorijalnom području primjene Direktive 95/46/EZ.

Sud je tako presudio da je obrada osobnih podataka izvršena u okviru aktivnosti poslovnog nastana nadzornika na državnom području države članice u smislu Direktive 95/46/EZ kad operater pretraživača, iako ima svoje sjedište u trećoj državi, osnuje u državi članici podružnicu ili društvo kćer u cilju promocije i prodaje oglašivačkih prostora na pretraživaču i čija je aktivnost usmjerena na stanovnike te države članice (t. 55. i 60. i t. 2. izreke).

Naime, u tim okolnostima aktivnosti operatera pretraživača i njegova poslovnog nastana smještenog u državi članici, iako su različite, neodvojivo su povezane, s obzirom na to da aktivnosti povezane s oglašivačkim prostorima predstavljaju način na koji je pretraživač o kojem je riječ ekonomski isplativ i s obzirom na to da je taj pretraživač istodobno sredstvo koje omogućuje ostvarenje tih aktivnosti (t. 56.).

VII. Pravo na javni pristup dokumentima institucija Europske unije i zaštita osobnih podataka

Presuda od 29. lipnja 2010. (veliko vijeće), Komisija/Bavarian Lager (C-28/08 P, EU:C:2010:378)

Bavarian Lager, društvo osnovano radi uvoza i prodaje njemačkog piva u Ujedinjenoj Kraljevini, nije mogao prodavati svoj proizvod jer je velik broj ugostiteljskih objekata u Ujedinjenoj Kraljevini bio vezan ugovorima o isključivoj kupnji koji su ih obvezivali na nabavu piva od određenih pivovara.

Na temelju propisa Ujedinjene Kraljevine o opskrbi pivom (u daljnjem tekstu: GBP), britanske pivovare bile su dužne voditeljima ugostiteljskih objekata omogućiti kupnju piva od druge pivovare pod uvjetom da je ono bilo tretirano u bačvi. Međutim, većina piva proizvedenih izvan Ujedinjene Kraljevine ne može se smatrati „pivima koja su tretirana u bačvi“ u smislu GBP-a te stoga ona nisu ulazila u njegovo područje primjene. Smatrajući da je navedeni propis mjera s istovrsnim učinkom kao kvantitativno ograničenje uvoza, Bavarian Lager podnio je pritužbu Komisiji.

Tijekom postupka zbog povrede obveze koji je Komisija pokrenula protiv Ujedinjene Kraljevine predstavnici tijela Zajednice, Ujedinjene Kraljevine i Confédération des brasseurs du marché commun (CBMC) sudjelovali su na sastanku koji se održao 11. listopada 1996. Nakon što su tijela Ujedinjene Kraljevine obavijestila Komisiju o izmjeni predmetnog propisa kojim je i u pogledu piva u boci omogućena prodaja iz drugih izvora, kao što je to slučaj s pivom koje je tretirano u bačvi, Komisija je obavijestila društvo Bavarian Lager o prekidu postupka zbog povrede obveze.

Budući da je društvo Bavarian Lager podnijelo zahtjev za pristup cjelovitom zapisniku sa sastanka iz listopada 1996. u kojem su navedena imena svih sudionika, Komisija je odlukom od 18. ožujka 2004. odbila taj zahtjev pozivajući se, među ostalim, na zaštitu privatnog života tih osoba, kako je zajamčena propisom o zaštiti osobnih podataka.

Društvo Bavarian Lager zatim je podnijelo tužbu pred Općim sudom zahtijevajući poništenje te Komisijine odluke. Presudom od 8. studenoga 2007. Opći sud poništio je Komisijinu odluku smatrajući, među ostalim, da sâmo navođenje imena dotičnih osoba na popisu osoba koje su sudjelovale na sastanku u ime tijela koja su predstavljale nije povreda ni ugrožavanje privatnog života tih osoba. Komisija, uz potporu Ujedinjene Kraljevine i Vijeća, uložila je žalbu Sudu protiv te presude Općeg suda.

Sud je najprije naveo da, kada se zahtjevom na temelju Uredbe (EZ) br. 1049/2001³¹ o javnom pristupu dokumentima zatraži pristup dokumentima koji sadržavaju osobne podatke, tada odredbe Uredbe (EZ) br. 45/2001 postaju u cijelosti primjenjive, uključujući onu koja primatelju prijenosa osobnih podataka nalaže obvezu dokazivanja potrebe otkrivanja tih podataka kao i odredbu kojom se osobi čiji se podaci obrađuju daje mogućnost da zbog važnih i zakonitih razloga koji se odnose na njezinu konkretnu situaciju u bilo kojem trenutku prigovori obradi podataka koji se na nju odnose.

31 Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije (SL L 145, 31. 5. 2001., str. 43.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 16., str. 70.)

Sud je zatim utvrdio da je popis sudionika sastanka koji je održan u okviru postupka zbog povrede obveze, a koji se nalazio u zapisniku s navedenog sastanka, sadržavao osobne podatke u smislu članka 2. točke (a) Uredbe (EZ) br. 45/2001 jer je bilo moguće identificirati osobe koje su mogle sudjelovati na tom sastanku (t. 70.).

Sud je naposljetku zaključio da je Komisija postupala u skladu s odredbama članka 8. točke (b) navedene uredbe kada je zahtijevala dokazivanje potrebe prijenosa osobnih podataka osoba koje nisu dale izričit pristanak na otkrivanje svojih osobnih podataka sadržanih u tom zapisniku (t. 77.).

Naime, Komisija ne može odvagivati različite predmetne stranačke interese ako se u zahtjevu za pristup navedenom zapisniku na temelju Uredbe (EZ) br. 1049/2001 uopće ne navede ni izričito i zakonito opravdanje ni uvjerljiva argumentacija radi dokazivanja potrebe prijenosa tih osobnih podataka. Ona ne može provjeriti ni moguće postojanje razloga zbog kojih bi taj prijenos mogao povrijediti zakonite interese osoba čiji se osobni podaci obrađuju, kao što je to propisano u članku 8. točki (b) Uredbe (EZ) br. 45/2001 (t. 78.)³².

Presuda od 16. srpnja 2015., ClientEarth i PAN Europe/EFSA (C-615/13 P, EU:C:2015:489)

Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA) osnovala je radnu skupinu radi izrade smjernice o načinu provedbe članka 8. stavka 5. Uredbe (EZ) br. 1107/2009³³, u kojem se propisuje da podnositelj zahtjeva za odobravanje stavljanja na tržište fitosanitarnog proizvoda prilaže, prema odluci EFSA-e, prije podnošenja dokumentacije, popis znanstvene i od struke preispitane literature o aktivnoj tvari i njezinim metabolitima u kojoj su obrađeni neželjeni učinci na zdravlje, okoliš i neciljane vrste.

Nakon što je nacrt smjernice upućen u javnu raspravu, ClientEarth i Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) iznijeli su svoje primjedbe na taj nacrt. Oni su u vezi s time EFSA-i zajednički uputili zahtjev za pristup većem broju dokumenata koji se odnose na izradu nacrta smjernice, uključujući očitovanja vanjskih stručnjaka.

EFSA je ClientEarthu i PAN-u Europe odobrila pristup, među ostalim, pojedinačnim očitovanjima vanjskih stručnjaka o nacrtu smjernice. EFSA je, međutim, navela da je prikrila imena tih stručnjaka, u skladu s člankom 4. stavkom 1. točkom (b) Uredbe (EZ) br. 1049/2001 kao i zakonodavstvom Unije u vezi sa zaštitom osobnih podataka, osobito Uredbom (EZ) br. 45/2001. EFSA je u tom pogledu tvrdila da je otkrivanje imena tih stručnjaka prijenos osobnih podataka u smislu članka 8. Uredbe (EZ) br. 45/2001 te da u predmetnom slučaju nisu ispunjeni uvjeti iz tog članka za takav prijenos.

Stoga su ClientEarth i PAN Europe podnijeli tužbu Općem sudu radi poništenja navedene EFSA-ine odluke. Budući da je Opći sud odbio tu tužbu, ClientEarth i PAN Europe uložili su pred Sudom žalbu protiv presude³⁴ Općeg suda.

Sud je, kao prvo, naveo da se zatražena informacija, s obzirom na to da bi omogućila povezivanje danog očitovanja s određenim stručnjakom, odnosi na identificirane fizičke osobe i stoga predstavlja skup osobnih podataka u smislu članka 2. točke (a) Uredbe (EZ) br. 45/2001. Budući da se pojmovi „osobni podatak“ u smislu članka 2. točke (a) Uredbe (EZ) br. 45/2001 i „podatak o privatnom životu“ međusobno razlikuju, Sud je smatrao bespredmetnim navod ClientEarth i PAN-a Europe da sporna informacija nije obuhvaćena privatnim životom dotičnih stručnjaka.

³² Ova je presuda prikazana u Godišnjem izvješću 2010., str. 14.

³³ Uredba (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o stavljanju na tržište sredstava za zaštitu bilja i stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 79/117/EEZ i 91/414/EEZ (SL L 309, 24. 11. 2009., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 3., svezak 61., str. 52.)

³⁴ Presuda od 13. rujna 2013., ClientEarth i PAN Europe/EFSA (T-214/11, EU:C:2013:483)

Sud je, kao drugo, razmatrao argument ClientEarth i PAN-a Europe koji se temeljio na tvrdnji o postojanju ozračja nepovjerenja prema EFSA-i, koja je često optuživana za pristranost zbog korištenja stručnjaka čiji su osobni interesi bili uvjetovani njihovim vezama s industrijskim okruženjem, kao i na potrebu osiguranja transparentnosti procesa odlučivanja tog tijela. Taj je argument potkrijepljen istraživanjem koje upućuje na veze što ih većina stručnih članova EFSA-ine radne skupine održava s industrijskim lobijem. Sud je u tom pogledu presudio da se saznanje sporne informacije pokazuje potrebnim radi omogućavanja konkretne provjere nepristranosti svakog od tih stručnjaka u ispunjavanju njihove znanstvene zadaće u službi EFSA-e. Stoga je Sud ukinuo presudu Općeg suda, utvrdivši da je Opći sud pogrešno presudio da gore navedeni argument ClientEarth i PAN-a Europe nije bio dostatan za utvrđivanje potrebe za prijenosom sporne informacije (t. 57.-59.).

Kao treće, radi ocjene zakonitosti EFSA-ine odluke, Sud je razmotrio i je li ili nije postojao razlog za stajalište prema kojem je taj prijenos mogao ugroziti zakonite interese osoba čiji se osobni podaci obrađuju. U tom je pogledu Sud utvrdio da je EFSA-in navod prema kojem bi otkrivanje sporne informacije ugrozilo privatan život i integritet navedenih stručnjaka općenito stajalište koje nije potkrijepljeno nijednim drugim dokazom svojstvenim pojedinom slučaju. Nasuprot tomu, Sud je smatrao da bi takvo otkrivanje samo po sebi bilo omogućilo otklanjanje sumnji u pristranost o kojoj je riječ, odnosno bilo bi dalo priliku stručnjacima na koje se to eventualno odnosi da dostupnim pravnim sredstvima, ako je to potrebno, ospore osnovanost tih navoda o pristranosti. S obzirom na te elemente Sud je poništio i EFSA-inu odluku (t. 69. i 73.).

* * *

Presude navedene u ovom prikazu popisane su u indeksu sudske prakse pod rubrikama 1.04.03.07, 1.04.03.08, 1.04.03.11, 2.04, 2.05.00, 4.11.01 i 4.11.07.